

কাউন্ট অফ মাল্টিফ্রিস্ট

আব্দুল হেকিম

কাউণ্ট অফ মণ্টিক্রিষ্ট

আব্দুল হেকিম, বি. এ. বি. টি

লন্ডন বুক ষ্টল

গুৱাহাটী : অসম

প্ৰকাশক :

শ্ৰীবিচিত্ৰনাৰায়ণ দত্তবৰুৱা, বি-এল

লয়াৰ্চ বুক ষ্টল

গুৱাহাটী, অসম।

প্ৰথম প্ৰকাশ

চেপ্তেম্বৰ ১৯৫৬

মূল্য : পাঁচ সিকি মাত্ৰ

মুদ্ৰাকৰ :

শ্ৰীকালীচৰণ পাল

নবজীৱন প্ৰেছ

৬৬ গ্ৰে ষ্ট্ৰীট, কলিকতা-৬

আগ কথা

আলেকজেণ্ডাৰ ডুমাৰ “কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্ৰিষ্ট” (১৮৪৪)
নেপোলিয়নৰ যুগৰ পটভূমিত লিখা এটা মনোৰম কাহিনী।
মূল কিতাপখন শকত আৰু ফৰাচী ভাষাত ৰচিত। আমাৰ
দেশৰ লৰা-ছোৱালীক কাহিনীটিৰ সোৱাদ দিবলৈ বুলি সংক্ষিপ্ত
অনুবাদ এটি তেওঁবিলাকৰ উদ্দেশ্যে আগবঢ়ালে।

কাহিনীটো পঢ়ি তেওঁবিলাকে আনন্দ লাভ কৰিলেই মোৰ
পৰিশ্ৰম সফল হ’ল বুলি ভাবিম।

ইতি

বিনীত

আঃ হেকিম

কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্রিষ্ট

প্রথম ভাগ

এক

ইটালীৰ প্ৰসিদ্ধ বন্দৰ মাৰ্চেলিছত 'ফাবাআন' নামৰ জাহাজখন প্ৰবেশ কৰিছেহি।

এই জাহাজৰ গৰাকী—মোৰেল। তেওঁ অতি আগ্ৰহেৰে জাহাজখনলৈ চকু দি বন্দৰৰ পাৰতে ঠিয় দি আছে। উদ্ধতম কৰ্মচাৰী এড্‌মণ্ড দান্তে জাহাজ লগৰ কৰাত ব্যস্ত।

মোৰেলে দান্তেৰ কাৰ্য্যকুশলতা লক্ষ্য কৰি থাকোতে দান্তেক কিছু অস্থিৰ অৱস্থাত থকা যেন দেখি স্থিৰিলে, “দান্তে, তুমি এনে নিৰাশ মনেৰে আছা কিয়?”

দান্তে—(বয়সত কোমল, ক্ষীণ দেহৰ আৰু মুখৰ আকৃতি স্মৃতিত। তেওঁ মোৰেলক অভিবাদন জনাই কলে), মহোদয়, বাতৰি ভাল নহয়। ইটালী এৰি অহাৰ পাচতেই আমাৰ কেপ্তেইন হঠাৎ অসুখ হৈ মাজ সমুদ্ৰতে মৃত্যুমুখত পৰে।

মোৰেল—জাহাজৰ বস্তু-বাহানি?

দান্তে—সেই বিষয়ে আপুনি নিশ্চিত থাকক। সেইবিলাক একো ক্ষতি হোৱা নাই।

মোৰেল—কেপ্তেইনৰ মৃত্যুত মই নিতান্ত দুঃখিত। কি উপায় কি? মানুহ মাত্ৰেই মৰণশীল।

দান্তে—আপুনি অলপ অপেক্ষা কৰক। লঙ্গৰ পেলোৱা এতিয়াও হোৱা নাই। এই কাম সম্পন্ন হোৱা মাত্ৰে মই আপোনাৰ ওচৰ পামহি। এই বুলি কৈয়ে দান্তে আঁতৰি গ'ল। সেইখিনিতে আছিল আৰু এজন ডেকা নাম ডাংলাৰ, বয়স প্ৰায় ২৫।২৬, আকৃতি যেনে কদম প্ৰকৃতিও তেনে বিকত। জাহাজৰ নাৱিকবিলাকে দান্তে যেনেদৰে ভাল পাইছিল ঠিক সেইদৰে ঘৃণাৰ চকুৰে চাইছিল ডাংলাৰক। এওঁ আছিল জাহাজৰে এজন কেৰাণী। এই ডাংলাৰেই মোৰেলৰ ওচৰলৈ আগবাঢ়ি আহি ক'লে “ডাঙৰীয়া, আপুনি আমাৰ দুখৰ বাতৰি এটি শুনিছে হ'ব পাৰে?”

মোৰেল—কেপ্তেইনৰ মৃত্যুৰ বিষয়ে কোৱা নাই নে? এইমাত্ৰ দান্তেৰ মুখে শুনিবলৈ পালো।

ডাংলাৰ—আঃ এনে এজন কামিলা মানুহ আৰু নোলাব।

মোৰেল—ডাংলাৰ, কাম থাকিলে মানুহৰ অভাৱ নাই।

ডাংলাৰ—সেইটো একেবাৰে মিছা নহয়। কিন্তু মহোদয়, তেওঁ গছত নবগোৰাকৈয়ে আগটো পাবলৈ বিচাৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে আপোনাক জনাওঁ যে, কেপ্তেইনৰ মৃত্যুৰ

লগেই কাৰো লগত পৰামৰ্শ নকৰাকৈ সকলো ভাৰ নিজৰ হাতত ললেই।

মোৰেল—দান্তে ঠিকেই কৰিছে, যেহেতু তেওঁ হৈছে জাহাজখনৰ দ্বিতীয় কৰ্মচাৰী। আৰু সেই সূত্ৰে কেপ্তেইনৰ পিচতেই তেওঁৰ স্থান।

ডাংলাৰ—কিন্তু ইটালী এৰি পোনে পোনে মাৰ্চেলৈছলৈ আহি জাহাজখন এলবা দ্বীপত নি অবাৰতে দেড় দিন পলম কৰিলে।

মোৰেল—এইটো কি অযথা হৈছে?

ডাংলাৰ—সেয়ে নহয় কি? এলবা দ্বীপলৈ ফুৰ্তি কৰিবলৈ গৈছিল নতুবা আৰু কি হ'ব পাৰে?

ডাংলাৰৰ কথা শেষ নোহওঁতেই মোৰেলে দান্তেক মাতে। দান্তেই পুনৰ অলপ অপেক্ষা কৰিবলৈ অনুৰোধ জনায়, যেহেতু লঙ্গৰৰ কাম অলপ বাকী আছে।

ডাংলাৰ—দেখিলেতো, দান্তেই কেনেকৈ এতিয়াৰে পৰা নিজকে কেপ্তেইন বুলি ধৰি ললে।

মোৰেল—ঠিক কৰিছে, এইবাৰ তেঁৱেই হ'ব লাগিব ‘ফাৰাআন’ জাহাজৰ কেপ্তেইন।

ডাংলাৰ—কিন্তু আপুনি এতিয়াও তেওঁক সেই পদত নিযুক্ত কৰা নাই।

মোৰেল—কৰা নাই সঁচা, কিন্তু সোনকালেই কৰা হ'ব। তেওঁকেই আমি পাৰ্গত মানুহ বুলি ভাবিছো।

ডাংলাৰৰ মুখৰ কথা পৰি গল। দান্তেই ঘূৰি আহি অলপ পলম হোৱাৰ কাৰণে ক্ষমা-ভিক্ষা কৰি মোৰেলক কলে, “আপুনি মোক কিয় মাতিছিলে?”

মোৰেল—তুমি জাহাজ লৈ এলবা দ্বীপলৈ যোৱা হয়নে?

দান্তে—হয় মহোদয়, কেপ্তেইনৰ আদেশানুক্রমে এটি জৰুৰী পেকেট লৈ তালৈ যাব লগীয়া হৈছিলো।

মোৰেল—কাৰ ওচৰলৈ?

দান্তে—সত্ৰাট নেপোলিয়েনৰ ওচৰলৈ।

মোৰেল—সত্ৰাটৰ লগত দেখা হলনে?

দান্তে—হয় মহোদয়, আপুনি যে ভালেখিনি জাহাজৰ অধিকাৰী তাকো তেখেতৰ অবিদিত নহয়। আপোনাৰ বিষয়ে মোক নানা কথা শুধিলে।

মোৰেল—(খুব বংমনে) সত্ৰাটে মোক চিনি পায়? মোৰ বিমোহভাগ্য! কিন্তু দান্তে, তুমি যে এলবা দ্বীপলৈ সত্ৰাটৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিছিল। এই কথাটো ৰাজপক্ষ মানুহে জানিব পাৰিলে তোমাৰ বিপদ ঘটিব পাৰে।

দান্তে—মই মাত্ৰ পত্ৰবাহকৰ কামহে কৰিছিলো। তাৰ ভিতৰত নো কি লিখা আছে সেইটো মোৰ অজ্ঞাত। এই কাৰণে মোৰ যে কিবা বিপদ হব পাৰে সেইটো মোৰ মনে নধৰে।

মোৰেল—সোৱা চোৱা মান্তুল ঘৰৰ মানুহবোৰ জাহাজ তদাৰক কৰিবলৈ আহিলেই। মোৰ তেওঁলোকৰ লগত কাম হব পাৰে।

দান্তেই আকৌ আঁতৰি যোৱাত ডাংলাৰে মোৰেলক শুধিলে, “এলবা সম্বন্ধে দান্তেই আপোনাক কি কলে?”

মোৰেল—তেওঁ কেপ্তেইনৰ আদেশানুক্রমে তালৈ গৈছিল।

ডাংলাৰ—তেন্তে কোনো অনিয়ম হোৱা নাই। বেচ ভাল কথা।

কিন্তু কেপ্তেইন চাহাব মৰাৰ আগতে দান্তেক এখন চিঠি দিছিল। এই বিষয়ে কিবা শুনিলেনে?

মোৰেল—নাই শুনা।

(দান্তে আকৌ মোৰেলৰ ফালে উভতি আহে), দান্তে, তোমাৰ কিবা কবলগীয়া আছেনেকি?

দান্তে—মহোদয়, বিশেষ একো নাই।

মোৰেল—তেনে আজি সন্ধিয়া আমাৰ বহাত তোমাৰ নিমন্ত্ৰণ ব'ল।

দান্তে—(চুচুক-চামাককৈ), ক্ষমা কৰিব, মই এই সন্মান গ্ৰহণ কৰিবলৈ বৰ্তমান অপৰাগ। ইমান দিনৰ মূৰত যেতিয়া ঘৰলৈ উভতি আহিছো, পিতাক দেখা কৰাই হৈছে মোৰ প্ৰথম কৰ্তব্য।

মোৰেল—বেছ ভাল কথা, উত্তম কথা, তোমাৰ পিতৃভক্তি প্ৰশংসনীয়। বাক, তোমাৰ পিতাদেৱৰ লগত দেখা হোৱাৰ পিচত হলেও মোৰ ওচৰলৈ আহিবানে?

দান্তে—(তলমূৰ কৰি) মহোদয়, তাৰ পাচতে মোৰ আৰু এগৰাকীক দেখা কৰাৰ আৱশ্যক।

মোৰেল—(হাঁহি এটি মাৰি) বুজিছো, তোমাৰ প্ৰাণৰ বন্ধু মাৰ্চেদেৰ কথা নাই কোৱানে? তেওঁৰ লগত

নিশ্চয় দেখা কৰিবাই। তোমাৰ টকা-পইচাৰ দৰ্কাৰ
নহবনে ?

দান্তে—মহোদয়, বৰ্ত্তমান নহলেও হব, কাৰণ মোৰ হাতত তিনি
মাহৰ দৰ্ম্মহা গোটখাই আছে।

মোৰেল—বাঃ তুমি বেছ হিচাবী লৰা।

দান্তে—হয় মহোদয়, মোৰ পিতাদেউ অতি দুখীয়া মানুহ আৰু
ময়ে হৈছো তেওঁৰ একমাত্র ভৰসাৰ স্থল।

মোৰেল—তোমাৰ নিচিনা স্তপুত্ৰ সহজে পোৱা টান। মোৰ

ওচৰত তোমাৰ আৰু কিবা অনুৰোধ আছেনে ?

দান্তে—হয় মহোদয়, মোৰ কেইদিন মানৰ ছুটিৰ আৱশ্যক হৈছে।

মোৰেল—বুজিছো, তুমি বিবাহৰ কথা পাঙিছা হবলা ?

দান্তে—হয় মহোদয়, তাৰ উপৰি মোৰ আৰু এটা কাম আছে।

মোৰ পেৰিচলৈ যোৱাৰ আৱশ্যক হৈছে।

মোৰেল—বাক, তোমাৰ ছুটি মঞ্জুৰ। কিন্তু তাৰ পৰা ঘূৰি

আহি মোৰ লগত দেখা কৰিবলৈ নেপাহৰিবা। কাৰণ

মনত ৰাখিবা, ভবিষ্যত তুমিয়েই হব লাগিব ‘ফাৰাআন’

জাহাজৰ অধ্যক্ষ।

দান্তে—(চকুখাই) আপুনি কি কৈছে ?

মোৰেল—মই সত্যই কৈছো, মোৰ সেয়েই ইচ্ছা।

দান্তে—(মোৰেলৰ হাত দুখন মুঠি মাৰি ধৰি) ধন্যবাদ, ধন্যবাদ, মোৰ

লগতে মোৰ পিতাদেৱৰ আৰু প্ৰাণবন্ধুৰ ধন্যবাদো গ্ৰহণ

কৰক।

দুই

বাপেক আৰু পুতেকৰ মিলন

ফাৰাআন জাহাজখন ঘূৰি অহা খবৰটো দান্তেৰ বাপেকে জনা
নাছিল। তেওঁ অকলে ঘৰত বহি ইটো-সিটো কৰি থাকোতে
দান্তেই হঠাৎ পাছফালৰ পৰা পিতা, পিতা, বুলি চিঞৰি গবা
মাৰি ধৰিলে। বুঢ়া বাপেক কঁপি কঁপি প্ৰায় অচেতন হৈ পৰিব
লগা হল।

দান্তে—(ভয়ে ভয়ে) পিতা আপোনাৰ কিবা অসুখ হৈছিল নেকি ?

পিতাক—অসুখ হোৱা নাই বাছা মোৰ—সুখ—সুখ, বৰ ডাঙৰ

সুখ, ইমান দিনৰ মূৰত তোমাক আজি দেখা পাই

মোৰ মন ৰঙতে নাচি উঠিছে।

দান্তে—এনেকৈ হঠাতে আপোনাৰ ওচৰত উপস্থিত হোৱা মোৰ

পক্ষে নিতান্ত ভুলেই হৈছে। ধীৰ হওক পিতা, ধীৰ হওক।

পিতাক—হয় বাছা, মই ধীৰে স্থিৰেই আছো। এতিয়া

তোমাৰ খবৰ কি আছে কোৱা।

দান্তে—সকলো ভালেই পিতাদেউ, কেৱল মাত্ৰ ফাৰাআন

জাহাজৰ কেপ্তেইন ডাঙৰীয়া মৰা পৰিল, আৰু বৰ্ত্তমান

শুনি সুখী হব যে, সেই পদ মোকেই দিছে।

পিতাক—দান্তে, এই বাতৰি আশাৰ অতীত !

দান্তে—হয় পিতাদেউ, ইমান দিনৰ মূৰত ইশ্বৰে আমাক চকু মেলি

চাইছে। এইবার আপোনার নিজা ঘর-দুৱাৰ, বাগান, দাস-দাসী সকলো হব। কিন্তু পিতাদেউ আপোনাক কিয় এনে কাতৰ দেখিছো? আপোনাৰ নিশ্চয় খোৱা-পিন্ধাৰ কিবা অসুবিধা হৈছে। কিন্তু ৩ মাহৰ আগতে, অৰ্থাৎ মই যোৱাৰ পূৰ্বেই আপোনাক ১২৫ টকা দি গৈছিলো।

পিতাক—তুমি বোধ হয় পাহৰিলাই কাদাৰছে আমাৰপৰা ৮০ টকা পাবলগীয়া আছিল।

দান্তে—কি, সেই টকা আপুনি শোধ কৰিলে?

পিতাক—হয়, বাছা।

দান্তে—তেন্তে তিনিমাহৰ কাৰণে আপোনাৰ সম্বল আছিল মাত্ৰ ৪৫ টকা!

পিতাক—হয় বাছা, তুমিতো জানাই মোৰ বেচি টকাৰ আৱশ্যক নেথাকে।

দান্তে—(পিতাকৰ গুৰিত দীঘল দি পৰি) পিতা, পিতা, মই ডাঙৰ অপৰাধ কৰিছো। ক্ষমা কৰক।

পিতাক—কোনো কথা নহয়, তুমিয়ে ঘূৰি আহিলা সেয়েই মোৰ সৌভাগ্য।

দান্তে—হয় পিতা, আপোনাৰ আৰু কোনো ভয় নাই। এতিয়া চকছোন, আপোনাৰ কাৰণে কিমান টকা-পইচা আনিছো, (এই বুলি টকাৰ মোনাটো এখন মেজৰ ওপৰত থলে)।

পিতাক—(নিজৰ চকুত বানমৰা যেন লাগি) কি, ইমানখিনি টকা মোৰ!

দান্তে—হয় পিতা, আপোনাৰেই। এই টকাৰে আপুনি যেনে

ইচ্ছা তেনে খৰছ কৰিব পাৰে। বাহিৰত কাৰোবাৰ ভৰিৰ শব্দ শুনিছো, কোনোবা আহিছে কিজানি, বোধহয় কাদাৰছ।

কাদাৰছ—হয় ময়েই। তুমি আহি পালাহি দান্তে!

দান্তে—হয়, আজি পাইছোহি।

কাদাৰছ—এইটি মই আগেয়ে জানিলো। তোমাৰ ডাংলাৰ মোৰো বন্ধু। তেওঁৰ মুখেই তুমি অহা বাতৰি পালো।

আৰু বাতৰি পাইয়েই তোমাক চাবলৈ আহিছো।

পিতাক—দান্তে, কাদাৰচ বৰ সৎ লৰা। তুমি ঘূৰি অহাত তেওঁ বৰ আনন্দ পাইছে।

কাদাৰছ—ময়েই অকলে নহওঁ, আৰু এজনে মোতকৈ অধিক আনন্দিত হব এই স্ন-বাতৰিটি পালে।

পিতাক—(হাঁহি মাৰি) ও বুজিছো, তুমি বোধহয় মাৰ্চেদেৰ কথাকে কৈছা। তেওঁ ভাল পাবই যেহেতু তেঁৱেই হৈছে মোৰ লৰাৰ ভাবী পত্নী।

কাদাৰছ—কিন্তু তেওঁৰ পাণি গ্ৰহণৰ বাবে প্ৰাৰ্থীৰ অভাৱ নাই। এনে স্ত্ৰন্দৰী ছোৱালী সাধাৰণতে চকুত নপৰে। ভাল, মই এতিয়া আহোঁহে। পাছত কথা হ'ম।

(এই বুলি কৈয়েই কাদাৰছ উঠি যায়। বাহিৰত গৈয়েই দেখে তেওঁৰ কাৰণে ডাংলাৰ বাট চাই আছে)।

ডাংলাৰ—(কাদাৰছক সম্বোধন কৰি) কিহে, দান্তেৰ লগত দেখা হল নেকি?

কাদাৰছ—নহব কিয় ? তেওঁ এমোনা টকা আনিছে।

ডাংলাৰ—তেওঁ এতিয়াৰ পৰাই বোধহয় মনতে পাঙিছে যে, ফাৰাআন জাহাজৰ কেপ্তেইন হলে বস্তাই বস্তাই টকা কঢ়িয়াব।

কাদাৰছ—তেতিয়া হয়তো অৰ্থৰ গৰ্বত ওফণ্ডি পৰি আমাৰ লগত কথাকে নাপাতিব।

ডাংলাৰ—(দাঁত কৰচি) ওঁহো, মোৰ জীৱিতাবস্থাত দান্তে কেপ্তেইন হবলৈ আশা পালিব নোৱাৰে। বেচ ভাল কথা, এইবাৰ কিজানি মাৰ্চেদেৰ লগত দেখা কৰিবলৈ যাব।

কাদাৰছ—সেইটো স্বাভাবিক।

ডাংলাৰ—মাৰ্চেদেৰ কথা তুমি কিবা জানানে ?

কাদাৰছ—অলপ-অচৰপ গম পাওঁ। আচল দান্তেই নহয় আৰু এজন ডেকায়ে। তেওঁৰ কাৰণে বাট চাই আছে, নাম ফাৰ্ণাণ্ড। তেওঁ সদায়েই মাৰ্চেদেৰ লগত গল্প-গুজব কৰেহি। একেলগে ফুৰা-চকাও কৰে। দান্তেই তেওঁক সহজে ওফৰাব পৰা টান।

ডাংলাৰ—যাতে নোৱাৰে মই তাৰেই ব্যৱস্থা কৰিম। মাৰ্চেদেৰ ঘৰৰ ওচৰত তোমাৰ কোনো জিৰণি ঠাই আছেনে ?

কাদাৰছ—ঠিক তেওঁৰ ঘৰৰ ওচৰত এখন মদৰ দোকান আছে। মই তালৈ গৈ এটুপি-দুটুপি ধৰো।

ডাংলাৰ—অতি উত্তম কথা। বলাচোন বাক তালৈ গৈ মনে মনে চাওঁগৈ, ক'ৰ পানী ক'লৈ যায়।

তিনি

চক্ৰান্ত

এটি সৰু পুৰণি পঁজা। তাৰ ভিতৰত বহি আছে এজনী দীপলিপ গাভৰু, গোটেই গাৰ পৰা যেন সৌন্দৰ্য্যৰ বশ্মিহে ফুটি ওলাইছে। তেওঁৰ ওচৰতে এখন চকীত বহি আছে এজন ২০।২২ বছৰীয়া তৰুণ ডেকা।

ডেকা—মাৰ্চেদে, তোমাৰ কাৰণেনো মই আৰু কিমান বাট চাম ?

মাৰ্চে—(লাহে লাহে), মইতো তোমাক সদায়ে কব লাগিছো তোমাৰ লগত মোৰ বিয়া অসম্ভব।

ডেকা—কিয় ?

মাৰ্চে—কিয় তুমি নেজানানে ? দান্তেৰ লগত মোৰ বিবাহ স্থিৰ হৈ আছে।

ডেকা—এয়ে কি তোমাৰ শেষ সমিধান ?

মাৰ্চে—হয়।

ডেকা—দান্তে যদি ইয়াৰ ভিতৰতে মৰা পৰে ?

মাৰ্চে—তেন্তে মই জীৱিত নৰম।

ডেকা—তেওঁ যদি তোমাক পাহৰি যায় ?

(ঠিক এনে সময়তে বাহিৰৰ পৰা খুব আনন্দ স্বেৰে মাৰ্চেদেক সন্মোদন ৰি মাতে দান্তেই)

মাৰ্চে—সোঁৱা দান্তে আহি পালেহিয়েই। দেখিছা ফাৰ্ণাঙ
তেওঁ মোক পাহৰিব পৰা নাই। দান্তে, দান্তে, ভিতৰলৈ
আহা।

দান্তে—মাৰ্চেদে !

মাৰ্চে—দান্তে—

দান্তে—মাৰ্চেদে, এওঁ কোন ?

মাৰ্চে—তেওঁ মোৰেই এজন বন্ধু।

দান্তে—তোমাৰ বন্ধু ! তেনে মোৰো বন্ধু। (এই বুলি তেওঁ
ফালে হাত আগবঢ়াই দিয়াত ফাৰ্ণাঙে কোনো ক্ৰক্ষেপেই নকৰি পা
হোহোকা মাৰিব খোজে।)

দান্তে—কি কথা, আপুনি মোক বন্ধু বুলি স্বীকাৰ কৰিব
নোখোজে ?

মাৰ্চে—(খং মূৰ্ত্তিৰে চাই) ফাৰ্ণাঙ, (ফাৰ্ণাঙে তেতিয়া হাত এখন
আগবঢ়াই দিয়ে ঘৰৰ পৰা ওলাই যায়। আৰু কৈ যায়, এই
ছৰাআৰ পৰা মোক কোনে বন্ধা কৰিব !)

কাদাৰছ—(হঠাৎ মদৰ দোকানৰ পৰা ওলাই ফাৰ্ণাঙক দেখা পাই) কি
ভাই, তুমি কি বলকিছা ? এই পিনে আহাছোন, তুমি
তোমাৰ বন্ধু সকলক চিনিব পৰা নাই নেকি ? (ফাৰ্ণাঙ
লাহে লাহে ওচৰ চাপে)

কাদাৰছ—(এক গিলাছ মদ মুখত লৈ) ফাৰ্ণাঙ, কি কথা ? তোমাৰ
আকৃতিৰ পৰা অনুমান হৈছে, তোমাক যেন মাৰ্চেদে
ঘৰৰ পৰা বাহিৰ কৰি দিছে।

ডাংলাৰ—খোৱা, খোৱা, এইবোৰ আংবাং নবকিবা। এনেহেন
ধুনীয়া লৰাটিক কোনে খেদাব পাৰেহে ? আহা ফাৰ্ণাঙ,
মোৰ ওচৰতে বহা।

ফাৰ্ণাঙ—(আসন গ্ৰহণ কৰি) মোৰ কি দুৰ্ভাগ্য !

কাদাৰছ—কোনো ভয় নাই, তুমিতো মতাৰ জন্ম লৈছা, দান্তেক
তোমাৰ আসন লবলৈ কিয় দিবা ?

ফাৰ্ণাঙ—মই নো কি কৰিব পাৰো ?

(ইতিমধ্যে দান্তে আৰু মাৰ্চেদে হাতত ধৰাধৰিকৈ ওলাই আহে)

কাদাৰছ—কি ভাই, দান্তে নেকি ?

দান্তে—ভাই কাদাৰছ নেকি ? বাঃ ডাংলাৰো যে লগতে।

কাদাৰছ—আমি অলপ আমোদ কৰিছো ভাই। তোমালোকৰ
বিবাহখনো সোনকালে পাতি দিয়া ভাই, যাতে আমি
আৰু ভালদৰে আমোদ-প্ৰমোদ কৰিব পাৰো।

দান্তে—বেচ কথা, আমাৰ বিয়ালৈ তোমালোকৰ নিমন্ত্ৰণ বল দেই।

ডাংলাৰ—বিয়াৰ দিন ঠিককৈ কৰিলা নেকি ?

দান্তে—এৰা কৰিলো, পৰহিকৈ।

ডাংলাৰ—ইমান খৰ-ধৰকৈ নে ?

দান্তে—ভাই, হাতত বেচি দিন ছুটি নাই। বিয়াৰ পাচতে মই
আকৌ পেৰিচলৈ যাব লাগিব।

ডাংলাৰ—পেৰিচলৈ ?

দান্তে—হয়, ফাৰাআন জাহাজৰ স্বৰ্গীয় কেপ্তেইনে মোক এটি বৰ

গুৰুতৰ ভাৰ দি গৈছে। মই এখন জৰুৰী চিঠি তাত
দি আহিব লাগে। বাকু ভাই এতিয়া আহো (এই বাকু
হুয়ো গুছি যায়)

ডাংলাৰ—(মনে মনে) ও পেৰিচলৈ যাব, জৰুৰী চিঠি লৈ! এ
চিঠি নিশ্চয় এলবাৰ বন্দী সম্ৰাট নেপোলিয়েনৰ পক্ষৰ
বেচ ভাল কথা, মোৰ মগজুত এটি সুন্দৰ বুদ্ধি খেলাই
এতিয়া। (ফাৰ্ণাণ্ডৰ ফালে চাই) কি ভাই ফাৰ্ণাণ্ড, দান্তে
যদি মাৰ্চেদেক বিয়া কৰে তেন্তে তুমি নিশ্চয় বৰ বেয়া
পাবা, নহয়নে বাকু?

ফাৰ্ণাণ্ড—এই বিয়াখন হব লাগিলে মোৰ জীৱন-মৰণ সমান হব।

ডাংলাৰ—এই বিবাহ যদি বন্ধ হয়?

ফাৰ্ণাণ্ড—অসম্ভৱ, কোনে বন্ধ কৰিব পাৰে?

ডাংলাৰ—মই তাৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰো।

কাদাৰছ—(মদৰ নিছা পূৰা মাত্ৰা) তুমি এইবোৰ কি বেবেৰিবা

বলকিছা? দান্তেই বিবাহ কৰিব, তুমি আকৌ বন্ধ কৰিবা।

ডাংলাৰ—তুমি জিভা সংযত কৰা কাদাৰছ, তোমাৰ বাগী বাঢ়িছে
যেন লাগিছে।

কাদাৰছ—বাঃ এবটল নোহওঁতেই মোৰ আকৌ বাগী হৈছে।

মই এনেকুৱা কিমান বটল পাব কৰি দিব পাৰো!

ডাংলাৰ—মই এই বিবাহ বন্ধ কৰিমই।

কাদাৰছ—(এটোক মদ খাই মেজত চপৰিয়াই) মই এই বিবাহ
কেতিয়াও বন্ধ কৰিব নিদিওঁ। ওহো কেতিয়াও হব

নোৱাৰে। দান্তে কেনে সজ স্ত্ৰী লৰা। মই তাক
ইমান ভাল পাওঁ।

ডাংলাৰ—পেটত দুই-এটুপি পৰোতে-নপৰোতেই তাৰ স্ত্ৰ
বদলিছে। তাৰ কথা এৰি দিয়া। মই এই বিবাহ
বন্ধ কৰিমই।

ফাৰ্ণাণ্ড—কেনেকৈ?

ডাংলাৰে মদৰ দোকানৰ চাকৰটোক মাতি কাগজ, কলম আৰু
চিয়াহী অনাই নিজৰ আখৰ চিনাকী নিদিবৰ অৰ্থে, বাওঁহাতেৰে
তলৰ কথাখিনি এখন কাগজত লেখিলে :—

“চৰকাৰী কৰ্তৃপক্ষক জনোৱা যায় যে, ‘ফাৰাআন’ জাহাজৰ
দ্বিতীয় কৰ্মচাৰী, এড্.মাণ্ড দান্তে এলবা দ্বীপৰ নেপোলিয়েনৰ
পক্ষৰ পৰা এখন জৰুৰী আৰু গোপনীয় চিঠি লৈ পেৰিচ চহৰত ৰাজ
পক্ষৰ শত্ৰুৱৰ্গৰ মাজত সমৰ্পণৰ অৰ্থে যাব। এই চিঠি বৰ্তমান
দান্তেৰ হাততে নাইবা তেওঁৰ ঘৰতে ওলাব।”

ফাৰ্ণাণ্ড—এই চিঠিৰেনো দান্তেৰ বিবাহ কেনেকৈ বন্ধ হব?

ডাংলাৰ—ফৰাচীদেশৰ ৰজা অষ্টদশ লুই হৈছে নেপোলিয়েনৰ
প্ৰধান শত্ৰু। এই চিঠি পালেই দান্তেক ৰাজদ্রোহী
বুলি গ্ৰেপ্তাৰ কৰিব।

কাদাৰছ—(মদৰ বাগীত ধলি ধলি) ভীষণ চক্ৰান্ত! নিৰ্মম চক্ৰান্ত!
ইয়াৰ মাজত মই নোসোমাওঁ। মই এতিয়াই চিঠিখন
ফালি চিৰাচিৰ কৰিম। (এই বুলি চিঠিখন টেবিলৰ পৰা তুলি
নিবলৈ আগ বাঢ়ে)

ডাংলাৰ—(লৰালৰিকৈ কাগজখন আঁতৰাই) হেৰা ভাই, আমি ৰং
ধেমালিহে কৰিছিলো। আমি জানো দান্তেৰ বন্ধু নহওঁ।
(এই বুলি চিঠিখন মোকোতা মাৰি ফালি পেলোৱাদি একা
দলিয়াই দিয়ে)

কাদাৰছ—(অলপ শান্ত হৈ) মই মদৰ ৰাগীত মতলীয়া হৈছে
বুলি ভাবিছা হবলা। নহয়, সেইটো একেবাৰে ভুল
ভাবিছা। মই মুঠেই মতলীয়া হোৱা নাই, যদিও
অলপ-অচৰপ ধলং-পলং লাগিছে।

ডাংলাৰ—কোনে কব পাৰে তুমি মতলীয়া হৈছা? অলপ ধলং
পলং কৰিলেই মতলীয়া নহয়। (ইতিমধ্যে ফাৰ্ণাণ্ডো চিঠি
খন বুতলি লয়)

চাৰি

পৰিষ্কাৰ ৰাতিপুৱা। স্থানীয় গীৰ্জা ঘৰত দান্তে আৰু
মাৰ্চেদেৰ বিবাহ উপলক্ষে নিমন্ত্ৰিত অতিথি সকলৰ সমাগম হব
লাগিছে। দান্তেৰ বুঢ়া পিতাকৰ মুখত হাঁহি নধৰা হৈছে। নানা
স্বখ-কষ্টৰ মাজেদি বহুকাল কটোৱাৰ পাচত এতিয়া মাত্ৰ স্বখে
দেখা দিছে, কেবল তেওঁৰ একমাত্ৰ পুত্ৰৰ শুভদিন বুলিয়েই
নহয়, লগে লগে অলপ দিনৰ ভিতৰতে হব পুতেকৰ কেণ্ডেইনৰ
পদ লাভ।

দান্তেৰ মুনিব মোৰেল চাহাবো যথা সময়তে নিমন্ত্ৰণ ৰক্ষাৰ্থে
বিবাহ মণ্ডপত উপস্থিত। আন আন ওচৰ-চুবুৰীয়াসকলৰ
লগতে আহিছে কাদাৰছ, ডাংলাৰ আৰু ফাৰ্ণাণ্ডো। ফাৰাআন
জাহাজৰ নাৱিকসকলো আহি পালেহি।

দান্তেৰ আন্তৰিক সন্তোষত কাদাৰছ ইমান মুগ্ধ হৈছিল
যে, তেওঁৰ দান্তেৰ বিৰুদ্ধে কোনো বিৰোধী ভাবে দেখা দিব
নোৱাৰিছিল।

ইপিনে ফাৰ্ণাণ্ডোৰ মুখত স্বখৰ লেশমাত্ৰও দেখা পোৱা
নগৈছিল। কিন্তু মনৰ উত্তেজনা ইমান বেছি হৈছিল যে
কোনোমতেহে নিজকে নিজে দমন কৰি ৰাখিছিল। আনপিনে
বিবাহৰ সময় কাষ চাপি অহাৰ লগে লগে ডাংলাৰৰ বুকুৰ
টপটপনিও বাঢ়ি আহিবলৈ ধৰিলে।

হঠাৎ গীৰ্জাৰ দুৱাৰ মুখত শুনা গল ডাঙৰ ডাঙৰ ভবি
শব্দ যেনিবা এদল সৈন্যহে আহিব লাগিছে। ঠিক সৈন্যদলেই
আগত আহিছে স্থানীয় মেজিষ্ট্ৰেট।

মেজিষ্ট্ৰেট—(গীৰ্জাৰ ভিতৰ সোমাই) মই বজাৰ আদেশ অনুযায়ী
ইয়ালৈ আহিছো।

মোৰেল—আপোনাক কি লাগে ?

মেজিষ্ট্ৰেট—মই আহিছো দান্তেক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবৰ নিমিত্তে
তেওঁ ইয়াত আছেনে ?

দান্তে—(আগবাঢ়ি আহি) হয়, সেইটো মোৰেই নাম।

মেজিষ্ট্ৰেট—তুমি আজি মোৰ হাতত বন্দী।

দান্তে—মই বন্দী ! কিন্তু কাৰণ ?

মেজিষ্ট্ৰেট—সেইটো যথা সময়ত জানিব পাৰিবা।

মোৰেল—মহাশয়, আপুনি বোধহয় ভুল কৰিছে।

মেজিষ্ট্ৰেট—নিতান্তই ভুল যদি হৈ থাকে সেইটো সংশোধন
কৰাৰো একো পলম নহব। বলা, দান্তে।

দান্তেৰ পিতাক—(মেজিষ্ট্ৰেটৰ ভৰিত পৰি) ক্ষমা কৰক, দান্তে
বাহিৰে মোৰ আৰু কেও নাই।

মেজিষ্ট্ৰেট—আপুনি ক্ষান্ত হওকছোন, দান্তেৰ যদি কোনো দোষ
নাই তেন্তে অতি সোনকালে আমি তেওঁক এৰি দিম
বলা, দান্তে।

মাৰ্চেদে—(চকুৰ পানী টুকি টুকি) দান্তে, দান্তে !

দান্তে—ভয় নাই মাৰ্চেদে, মই সোনকালেই উভতি আহিম।

এইবুলি মেজিষ্ট্ৰেট আৰু সৈন্যসকলৰ লগত দান্তে গীৰ্জাৰ
বাহিৰলৈ ওলাই যায়। দান্তেৰ বিৰুদ্ধে কোনো কি অভিযোগ
আছে জানিবৰ কাৰণে মোৰেল চাহাবো তেওঁলোকৰ পিছে
পিছে যায়।

ইতিমধ্যে আগৰ দিনৰ কথা মনত পৰি কাদাৰছে, ডাংলাৰক
এফলীয়াকৈ মাতি নি কয়—“এইবোৰৰ অৰ্থ কি ?”

ডাংলাৰ—মই একো নেজানো।

কাদাৰছ—বেচ বুজিছো, এই চক্ৰান্ত তোমাৰেই। মোৰ হবলা
কালিৰ চিঠিখন মনত নাই।

ডাংলাৰ—অ’ সেই চিঠিখনতো মই তেতিয়াই ফালি পেলালো।

কাদাৰছ—নাই, তুমি চিঠি কেতিয়াও ফলা নাই, তুমি মোকোতাই
এফালে দলিয়াইহে পেলাইছিল। ফাৰ্গাও ক’ত ? ইয়াৰ
গুৰিত তেৰেঁ। আছে মই বেচ বুজিছো।

ইতিমধ্যে মোৰেল উলতি আহি কয়, “ভয়ানক নটনা, গভীৰ
কাণ্ড।”

মাৰ্চেদে—আপুনি এনে কথা কয় কৈছে, দান্তেৰতো কোনো
দোষ নাই।

মোৰেল—তেওঁৰ বিৰুদ্ধে ভীষণ অভিযোগ। তেওঁ বোলে
নেপোলিয়নৰ দলৰ।

মাৰ্চেদে—হে প্ৰভু, হে ঈশ্বৰ ! (এইবুলি অজ্ঞান হৈ পৰি যায়)

কাদাৰছ—শুনিছানে ডাংলাৰ, যিটো ভাবিছিলো ঠিক সেয়েই
হল। তোমাৰ চিঠিখন ফাৰ্গাও যথাস্থানত সমৰ্পণ

কৰিলে। এজন নিৰপৰাধ ডেকা, এজনী নিৰ্দোষী ছোৱালী, এজন দৰিদ্ৰ বুঢ়া মানুহ এনেদৰে নষ্ট কৰিবলৈ মই কেতিয়াও এৰি দিব নোৱাৰো। মই এতিয়াই গোটেই চক্ৰান্ত প্ৰকাশ কৰি দিম।

ডাংলাৰ—তুমি বলিয়া হৈছানেকি? এইটো কি সাংঘাতিক কাম তুমি নেজানানে? অষ্টাদশ লুই এতিয়া ফৰাচী দেশৰ ৰজা, নেপোলিয়ন হৈছে তেওঁৰ প্ৰধান শত্ৰু। কোনো মানুহ নেপোলিয়নৰ দলৰ বুলি সন্দেহ হলেই তাৰ আৰু ৰক্ষা নাই। গতিকে তুমি যদি দান্তেক সহায় কৰিবলৈ ওলোৱা তেন্তে তোমাকো বিদ্ৰোহীদলৰ বুলি বন্দীশাললৈ পঠাব, ই নিশ্চয়।

(কাদাৰুৰ মুখ ভয়তে শেঁতা হৈ পৰিল আৰু মুখৰ মাত পৰিল।)

পাঁচ

ভিলফোর্ট হৈছে চৰকাৰী অভিযোজনাৰ সহকাৰী। তেওঁৰ প্ৰধান কাম হৈছে অভিযুক্তসকলক পৰীক্ষা কৰা। তেওঁ ৰাজপক্ষৰ মানুহ আৰু অতি কঠোৰ প্ৰকৃতিৰ লোক।

সিদিনা অফিচত আহি দেখা পালে পুলিচৰ বৰ চাহাব আহি তেওঁৰ কাৰণে বাট চাই আছে। ভিলফোর্ট আহি পোৱা মাত্ৰে সুধিলে, “আজিৰ খবৰ কি?”
ভিলফোর্ট—আজিৰ প্ৰথম কাম হৈছে দান্তেক আপোনাৰ ওচৰলৈ অনা।

পুঃ চাহাব—যি চিঠিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তেওঁক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছে সেই চিঠি পঢ়িলো। তেওঁৰ খবৰ বাতৰি পোৱা হৈছে জানো?

ভিলফোর্ট—হয়, কিন্তু তেনেকুৱা কোনো বাতৰি পোৱা নাই। কাৰণ তেওঁৰ ওচৰত যি মোহৰ মৰা কাগজ পোৱা গৈছে, সেই কাগজ আপোনাৰ ফাইলতে জমা আছে।

পুঃ চাহাব—তেওঁৰ বয়স?

ভিলফোর্ট—উনৈশ কি বিশ।

পুঃ চাহাব—বেচ কথা, তেওঁক মোৰ ওচৰলৈ মাতি আনক।

পুলিচ চাহাবে এই বুলি কৈ আতৰি যোৱাৰ লগে লগে মোৰেল ঘৰৰ ভিতৰ সোমাই ভিলফোর্টক জনালে যে, তেখেতৰ কৰ্মচাৰীসকলে দান্তেক ভুলতে গ্ৰেপ্তাৰ কৰিছে।

ভিলফোর্ট—হয়, সেইটো মই জানো। মই এতিয়াই তেওঁক পৰীক্ষা কৰি চাম।

মোবেল—দান্তেব দৰে বিশ্বাসী মানুহ অতি বিৰল। দয়া কৰি তেওঁক মুক্তি কৰি দিয়ক। ইগৰে আপোনাৰ মঙ্গল কৰিব।

ভিলফোর্ট—আপুনি নিশ্চিত থাকক। যদি তেওঁৰ নিৰ্দোষীতা প্রমাণিত হয় তেন্তে আজিয়েই তেওঁক মুক্ত কৰি দিম। আপুনি এতিয়া যাব পাৰে।

মোবেল চাহাব ওলাই যায়। তাৰ পিচত দুজন পুলিচ কৰ্মচাৰীয়ে দান্তেক ভিলফোর্টৰ ওচৰলৈ আনে।

ভিলফোর্ট—তুমি কোন ?

দান্তে—মোৰ নাম দান্তে আৰু মই ফাৰাআন জাহাজৰ দ্বিতীয় কৰ্মচাৰী।

ভিলফোর্ট—তোমাক ক'ত গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছে ?

দান্তে—আমাৰ বিবাহ সভাত আৰু বিবাহৰ অলপ আগতে।

ভিলফোর্ট—তুমি কোন দলৰ ? বজা অষ্টাদশ লুইৰ নে নেপোলিয়নৰ ?

দান্তে—ডাঙৰীয়া, মই এইবিলাকৰ একো ভূ নেপাওঁ।

ভিলফোর্ট—তেনে এলবা দ্বীপলৈ কিয় গৈছিল ?

দান্তে—ফাৰাআনৰ স্বৰ্গীয় কেপ্তেইনৰ বিশেষ অনুৰোধত। তেওঁৰ অন্তিম কালৰ আদেশ মই পালন নকৰি নোৱাৰিলো।

ভিলফোর্ট—সেই অনুৰোধতো নো কি ?

দান্তে—তেওঁ মোক এখন চিঠি নি এলবাত নেপোলিয়নৰ প্রধান সেনাপতিৰ হাতত দি আহিবলৈ কৈছিল।

ভিলফোর্ট—চিঠিখন তুমি যথাস্থানত পোছাই দিলানে ?

দান্তে—হয়, ডাঙৰীয়া।

ভিলফোর্ট—তাৰ পিচত ?

দান্তে—প্রধান সেনাপতিয়েও মোক আৰু এখন চিঠি পেৰিচৰ আৰু এঠাইত দিবলৈ দিয়ে।

ভিলফোর্ট—সেই চিঠি ক'ত ?

দান্তে—পুলিচে মোৰ পৰা জব্দ কৰিছে।

ভিলফোর্ট—তুমি আৰু কিবা জানানে ?

দান্তে—লেশ মাত্ৰও নেজানো।

ভিলফোর্ট—তেনে তোমাৰ একো ভয়ৰ কাৰণ নাই।

দান্তে—আপোনাৰ জয় হওক। মই এতিয়া ঘৰলৈ যাব পাৰো ?

ভিলফোর্ট—আৰু অলপ পৰ বৰা। পেৰিচ চহৰৰ যাৰ গুৰিলৈ চিঠিখন নিছিল তেওঁৰ নাম কি ?

দান্তে—শ্ৰীযুক্ত নেয়ৰ্ত্তিয়াৰ।

ভিলফোর্ট—১৩ নম্বৰ ঘৰত ?

দান্তে—হয়, আপুনি তেওঁক জানে হবলা ?

ভিলফোর্ট—(কৰুৱা মাতেৰে) নহয়, নেজানো। আমি ৰাজতন্ত্ৰ প্রজা। ৰজাৰ বিৰুদ্ধে যিবিলাক মানুহে ষড়যন্ত্ৰ কৰে সেইবিলাকক আমি চিনি নেপাওঁ।

দান্তে—(ভয়তে কঁপি কঁপি) বড়যন্ত্ৰ ! মই কিন্তু সেইবোৰ একে
গম নেপাওঁ।

ভিলফোর্ট—কিন্তু নেয়ৰ্ভিয়াৰ নাম আৰু ঠিকনা জানা ?

দান্তে—হয়, তাকে নেজানিলেনো চিঠিখন যথাস্থানত কেনেকৈ
পোৱাই দিব পাৰিলোহেতেন।

ভিলফোর্ট—এই চিঠি আন কাৰোবাক দেখুৱাইছিলানেকি ?

দান্তে—নাই, কাকো দেখুৱা নাই।

ভিলফোর্টে চিঠিখন মেলি পঢ়িব ধৰাৰ লগে লগে মুখখন
শেঁতা পৰিল আৰু গোটেই গাতে কঁপনি উঠিব ধৰিলে।

দান্তে—আপোনাক হঠাতে অস্থস্থ হোৱা যেন দেখিছো কিয় ?

ভিলফোর্ট—ঠিক ধৰিছা, চিঠিত কি লেখা আছে পঢ়ি চাইছানে ?

দান্তে—ঈশ্বৰৰ শপথ খাই কৈছো মই চিঠিৰ ভিতৰৰ একো
কথাকে গম নেপাওঁ।

ভিলফোর্ট—তেনে জানিবা, এই চিঠিখনেই তোমাৰ বিৰুদ্ধে
প্ৰধান প্ৰমাণ (এইবুলি কৈয়ে ভিলফোর্টে তৎক্ষণাত জুই ধৰি
চিঠিখন পুৰি পেলাই পুনৰ কবলৈ ধৰিলে), চোৱা চিঠিখন মই
পুৰি পেলালো। এতিয়া তোমাৰ বিৰুদ্ধে কোনো
প্ৰমাণ নেথাকিল।

দান্তে—আপুনি কেনে মহৎ !

ভিলফোর্ট—এতিয়া মোৰ কথা এটি শুনা।

দান্তে—ভাল, কওক।

ভিলফোর্ট—এই কথাটো মাত্ৰ উপদেশ স্বৰূপেহে তোমাক

কবলৈ ওলাইছো। তুমি হয়তো কিছুদিনৰ কাৰণে
পুলিচৰ হেফাজতিত থাকিব লাগিব। কিন্তু চিঠিখনৰ
বিষয়ে কোনোবাই যদি কিবা সোধে একো নেজানো
বুলি কবা।

দান্তে—নিশ্চয় সেয়ে হব। আপোনাৰ আদেশ শিৰোধাৰ্য্য।

ইতিমধ্যে ভিলফোর্টে এটা ঘণ্টা বজোৱাৰ লগে লগে
এজন পুলিচ কৰ্মচাৰী আহি উপস্থিত হল। কৰ্মচাৰীজনৰ
কাণে কাণে ভিলফোর্টে কিবা এটা কলে আৰু দান্তেক
কৰ্মচাৰীজনৰ লগত যাবলৈ আদেশ দিলে।

দান্তে যোৱাৰ পাচতে ঘৰৰ দুৱাৰ বন্ধ হোৱাৰ লগে লগে
ভিলফোর্টে এখন চেয়াৰৰ ওপৰত বহি নিজকে নিজে কবলৈ
ধৰিলে, “প্ৰধান চৰকাৰী অভিযোজনা এতিয়া ছুটিত আছে
বুলিহে বন্ধা পৰিছো, নহলে এই চিঠি তেওঁৰ হাতত পৰা
হলে কিয়ে হলহেতেন ! মই হৈছো বজাৰ দৰ্শনহা খোৱা
চাকৰ আৰু মোৰ পিতা নেপোলিয়নৰ পক্ষপাতী হৈ বজাৰ
বিক্ৰে চক্ৰান্তকাৰী। এই কথাৰ প্ৰকাশ হলে মোৰ
চাকৰিৰতো ওৰ পৰিবই, তাৰ উপৰি হয়তো কাৰাদণ্ড নাইবা
প্ৰাণদণ্ড। পিতা, পিতা, আপোনাৰ কাৰণে মই পদে পদে
বিপদগ্ৰস্ত হব লাগিব নে !”

আচলতে নেয়ৰ্ভিয়াৰ হৈছে ভিলফোর্টৰ দেউতাক। পিতা-
পুত্ৰ দুয়ো বিৰোধী পক্ষৰে মানুহ।

চিঠিখনৰ পৰা ভিলফোর্টৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে

দুই-এদিনতে নেপোলিয়নে ফৰাচী ৰাজ্যত পদাৰ্পণ কৰিবহি। ভিলফোৰ্টে তেতিয়া নিজকে নিজে কবলৈ ধৰিলে, “ইমান ডাঙৰ বাতৰি এটা যদি মই আগে ভাগে ৰজাৰ কাণ চোৱাই দিব পাৰো তেন্তে মোৰ পদোন্নতি অতি শীঘ্ৰেই হব ই নিশ্চয়।” এই ভাবি বতাহ বেগেৰে ৰাজপ্ৰাসাদৰ ফালে খোজ লবলৈ ধৰিলে আৰু ৰজাৰ আগত এই বাতৰিটো কলেগৈ। লগে লগে পদোন্নতিও লাভ হল, কাৰণ সহকাৰীৰ পৰা প্ৰধান অভিযোদ্ধা পদ পালে।

কিন্তু কোন নিৰপৰাধীজনৰ মূৰত টাঙোন মাৰি এই পদ লাভ কৰিলে ইয়াৰ পাচতে ওলাব।

ছয়

ইতিমধ্যে দিন গৈ ৰাতিয়ে দেখা দিলে। দান্তেক দুজন বন্দুকধাৰী সৈনিকে হাতত ধৰি ঘোৰা গাড়ী এখনত উঠুৱাই লৈ গ’ল। গাড়ীখনৰ থিৰিকিবোৰত লোহাৰ মাৰি লগোৱা থকা দেখি দান্তেক বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে, এই গাড়ী কয়দীৰ বাহিৰে কাৰো নহয়। তথাপি তেওঁ ভাবিলে যে ভিলফোৰ্ট দয়ালু মানুহ, তেওঁ কেতিয়াও কোনো অনিষ্ট নকৰে! কাৰণ আগতে কোৱাই আছে যে, মাত্ৰ অলপ সময়ৰ কাৰণেহে পুলিচৰ কবলত থাকিব লাগিব।

সাগৰৰ পাৰত আহি গাড়ীখন বৈ গ’ল। বাৰজন বন্দুকধাৰী সৈন্য আহি গাড়ীৰ ওচৰত ঠিয় দি দান্তেক নামিবলৈ আদেশ দিলে।

দান্তেই অবাক হৈ ভাবিব ধৰিলে, “মোৰ কাৰণেই আহিছে ইমানবোৰ সৈন্য!” সৈন্যকেইজনে দান্তেক এখন নাৰত উঠিবলৈ আদেশ দিলে।

সমুদ্ৰৰ বতাহ লাগি দান্তেক গৰম মূৰ চোঁচা হ’ল। তাৰ পাচত সিহঁতক স্থধিলে, “মোকনো তোমালোকে কলৈ লৈ যাবলৈ ধৰিছা?”

সৈন্যদল—অলপ পাচতেই বুজিব পৰিবা।

দান্তে—কিন্তু তেও বাক কোৰাছোন।

সৈন্যদল—ওপৰৱৰ্তীৰ আদেশমতে আমাৰ আপোনালোকৰ লগত কথা পাতিবলৈ বাধা আছে।

দান্তে—(অলপ পৰ বৈ আকৌ) যি কথাটো অলপ পাচতেই জানিবলৈ দিয়া হব সেই কথাটো অলপ আগতে জানিবলৈ দিলে কিবা অনিষ্ট হবনে কি? কোৰাছোন বাক আমিনো কলৈ যাব লাগিছো?

এজন সৈনিক—শুনিছো বোলে আপুনি জাহাজৰ কেপ্তেইন আৰু আপুনি হেনো মাৰ্চেলতে থাকে। এতিয়াও আপোনাৰ বুজিবলৈ বাক আছেনে?

দান্তে—অকণো নাই বুজা।

সৈনিক—তুমি কণা হৈছা হবলা, চকুমেৰি চোৱাছোন আগত কি দেখিছা।

চকু মেৰি দেখিলে এটা শিলৰ বন্দীশাল নাম 'স্মাতো দীফ্'। যোৱা দুই শতাব্দীলৈকে এই কাৰাগাৰত বহুতো বন্দীৰ শোচনীয় অৱস্থা হৈছে। ইয়াত এবাৰ সোমালে মুক্তিৰ আশা বিৰল।

দান্তে—স্মাতো-দীফ্। মোক ইয়ালৈ অনাৰ কাৰণ? মইতো কোনো দোষ কৰা নাই। মোক ইয়াতে বন্দী কৰিবানেকি?

সৈনিক—সেইটোৰেই মনে ধৰে।

দান্তে—কিন্তু ভিলফোর্টে মোক কৈছিল যে...

সৈনিক—কোনে তোমাক কি কৈছে, এই কথালৈ আমাৰ মূৰ ঘমোৱাৰ আৱশ্যক নাই। এতিয়া নামি যোৱা, নাও ঘাটত লাগিল।

আন্ধাৰ বন্দীশালাৰ ভিতৰৰ পৰা এজনে সুধিলে, “বন্দীজন ক’ত?”

সৈনিক—এইয়া।

—তাক মোৰ লগত আহিবলৈ কোৱা।

দান্তেক এজন সৈনিকে ঠেলামাৰি ভিতৰত স্মুৰাই দিয়ে। দান্তে এটি পুতলাৰ দৰে আগ বাঢ়িল। বাহিৰে যেনে অন্ধকাৰ মনৰ ভিতৰো ঠিক তেনে যেন লাগি প্ৰায় চেতনা হেৰুৱাৰ দৰে হ’ল। বন্দীঘৰ ৰখীয়াজনে দান্তেক ভিতৰ স্মুৰাই কলে, “এইয়ে তোমাৰ ঘৰ, মই এতিয়া যাওঁ, কাইলৈ পুৱাতে আহিম।” তেওঁ যোৱাৰ লগে লগে দুৱাৰো বন্ধ হৈ গ’ল।

পাচদিনা পুৱাতে বন্দীঘৰ ৰখীয়াজন আহি দেখে যে দান্তেক যি ঠাইত থৈ গৈছিল তাতে ঠিয় হৈয়ে আছে, চকুজোৰ তলতল কৰে আৰু প্ৰায় মতলীয়াৰ দৰে।

বন্দীঘৰ ৰখীয়াজনে দান্তেক সুধিলে, “তুমি কালি শোৱা নাই নেকি?” দান্তেই কলে, “মই কব নোৱাৰো।” সি পুনৰ সুধিলে, “তোমাৰ ভোক লগা নাইনেকি?” দান্তেই কলে, “মই কব নোৱাৰো।” পুনৰ সুধিলে, “তোমাক কি লাগে?” দান্তেই কলে, “দুৰ্গৰ গভৰ্ণৰক দেখা কৰিব খোজোঁ।”

বন্দী-ৰখীয়া—অসম্ভৱ।

দান্তে—কিয় ?

বন্দী-বখীয়া—সেইটো নিয়ম নহয় আৰু মনা আছে।

দান্তে—তেনে কিহতনো বাধা নাই ?

বন্দী-বখীয়া—তুমি খাব পাৰা, শুব পাৰা, বহি থাকিব পাৰা।

দান্তে—মই খাই-শুই থাকিব খোজা নাই, নেখাই মৰিবহে খুজিছোঁ।

বন্দী-বখীয়া—অবুজ নহবা, 'অলপ বাট চোৰা, হয়তো গভৰ্ণৰৰ লগত তোমাৰ এদিন দেখা হবও পাৰে।

দান্তে—কেতিয়ামানে ?

বন্দী-বখীয়া—এমাহো হব পাৰে, ছমাহো হব পাৰে, বছৰেকো হব পাৰে।

দান্তে—আও, মই ইমান দিন বব নোৰাৰো, এতিয়াই তেওঁৰ লগত দেখা কৰিব খোজোঁ।

বন্দী-বখীয়া—**বাবে বাবে একে** কথাকে কৈ মূৰ নঘমাৰা। শেষত নহলে পাগল হব লাগিব।

দান্তে—তুমি সেইটোকে কব খোজানে কি ?

বন্দী-বখীয়া—ইয়াত এনেকুৱা হবই লাগিছে। গভৰ্ণৰক লগ পালে লাখ লাখ টকা পুৰস্কাৰ দিম বুলি কৈ কৈয়ে কতজন পাগল হৈ গৈছে।

দান্তে—সেই সকলনো এতিয়া ক'ত আছে ?

বন্দী-বখীয়া—মাটিৰ তলত অন্ধকূপত বন্দী।

দান্তে—কি ভয়ানক কথা !

বন্দী-বখীয়া—তোমাকো কিজানি তেনেকুৱা এটি অন্ধকূপত বন্দী কৰাৰ আৱশ্যক হব পাৰে।

দান্তে—মোকো ! কিয় ?

বন্দী-বখীয়া—শুনিছো তুমি বোলে ৰাজদ্রোহী। ৰজাৰ বিৰুদ্ধা-চৰণ কৰিছা।

দান্তে—মিছা কথা, মোৰ তেনে দোষ নাই।

বন্দী-বখীয়া—সঁচানে মিছা মই কব নোৰাৰো। যি শুনিছো তাকেহে কৈছো। এইবুলি কৈয়ে বন্দী-বখীয়াজন গুছি গ'ল।

মাটিৰ তলৰ অন্ধকূপ—ইয়াত চন্দ্ৰ সূৰ্য্য দেখা পোৱা নেযায়। বাহিৰ-ভিতৰ সকলো অন্ধকাৰ। প্ৰতিদিনে বন্দীঘৰ ৰখীয়াজনে দান্তেৰ কাৰণে আহাৰ আনি দিয়ে। কিন্তু দান্তেই বেচি ভাগ সময় শুই কটায়, মাতিলেও নেমাতে, উঠা-মেলাকে নকৰে। বন্দীঘৰ ৰখীয়াজনে গভৰ্ণৰক খবৰ দিয়ে ৩৪ নং পাগল হৈছে—অৰ্থাৎ দান্তেৰ নম্বৰ সেয়েই। তেওঁৰ ওচৰত এতিয়া ৰাতি-দিন সমান। তেওঁ আশা, নিৰাশা, আনন্দ, নিৰানন্দৰ বাহিৰ হৈ পৰিল। তেওঁ নজনাকৈয়ে দিনৰ পাচত দিন, মাহৰ পাচত মাহ, বছৰৰ পাচত বছৰ পাৰ হৈ গ'ল।

সাত

মহন্ত ফেৰিয়া

এদিন হঠাতে শুনা পালে তেওঁৰ শোৱা কোঠাটোৰ নিচেই ওচৰত এটি ভীষণ শব্দ। দান্তে অবাক হ'ল। শব্দটোনো ক'বপৰা আহিছে একো ততকে ধৰিব নোৱাৰিলে।

পাচদিনা আকৌ সেই একে শব্দ শুনা পালে। দান্তেই লক্ষ্য কৰি দেখিলে যে বন্দীঘৰ ৰখীয়াজন অহাৰ ঠিক আগতে শব্দটো বন্ধ হৈ যায়। ইয়াৰ অৰ্থ কি হব পাৰে?

তাৰ পাচত এদিন ঠিক শব্দ শুনাৰ পাচতেই এটি মূৰ্তি সন্মুখত আবিৰ্ভাৱ হোৱা দেখিলে। মুখখন দীঘল, চুলি ক'লা, বয়সত যাঠিৰ কম নহয়। কিন্তু শৰীৰ ডেকাৰ দৰে শক্তিশালী।

দান্তে—(উচপ খাই উঠি) তুমি কোন, তুমি কোন?

মূৰ্তি—মহন্ত ফেৰিয়া।

দান্তে—মহন্ত ফেৰিয়া! আপুনিৱেইনে কি, গভৰ্ণৰক ১ লাখ টকা দিব খুজিছিল?

মহন্ত—(অলপ হাঁহি) হয়।

দান্তে—আপুনিও যে মোৰ দৰে অন্ধকূপত বন্দী। আপুনি নো কেনেকৈ এইখিনি পালেহি?

মহন্ত—তলে তলে গাঁত খান্দি খান্দি আৰু বহুতো পাথৰ আঁতৰাই।

দান্তে—আপুনি বলিয়ালি বকিছে হব পায়। গাঁত খন্দাৰ যোগাৰ-যন্ত্ৰইবা ক'ত পালে?

মহন্ত—ইচ্ছা থাকিলেই সকলো হয়। অকল গাঁত খন্দাৰ যন্ত্ৰই নহয়, মোৰ লগত লিখাৰ সঁজুলি, চিলাই কৰাৰ সঁজুলি, লেম জ্বলাবলৈ যোগাৰ-যন্ত্ৰ—এই সকলো নিজেই তৈয়াৰ কৰি লৈছো। বাকু সেইবোৰ এতিয়া বাদ দিয়া। তুমি কোন সেইটো মাত্ৰ মোক কোৱা।

দান্তে—মোৰ নাম দান্তে, 'ফাৰাআন' জাহাজৰ দ্বিতীয় কৰ্মচাৰী।

মহন্ত—তোমাৰ বয়স?

দান্তে—মই কব নোৱাৰো। অন্ধকূপত থকাৰ দিন ধৰি বছৰ-দিনৰ হিচাব ৰাখিব নোৱাৰা হলেঁ। মাত্ৰ ইয়াকে মই জানো যে, ১৮-১৫ খৃঃ ২৮ ফেঃ অৰ্থাৎ যিদিনা মোক বন্দী কৰা হয় সেই দিনা মোৰ বয়স আছিল ১৯ বছৰ।

মহন্ত—তেনে তোমাৰ বয়স এতিয়া প্ৰায় ২৬।

দান্তে—কি কয়! তেনে মোৰ এতিয়ালৈকে ইয়াত ছ-বছৰ!

মহন্ত—কি দোষত নো তুমি বন্দী হবলৈ পালো?

দান্তে—কোন দোষ মোৰ গাত থকা মনত নপৰে (এইবুলি নিজৰ ঘটনাৰলী কয়)

মহন্ত—(খুব মনদি শুনাৰ পাচত) তোমাৰ কেপ্তেইন মৰাৰ আগতে তোমাক যেতিয়া চিঠিখন লৈ এলবা দ্বীপলৈ যাবলৈ কৈছিল সেই সময়ত তাত আৰু কোনো মানুহ আছিলনে?

দান্তে—তাত আৰু কোনো নাছিল। কিন্তু বাহিৰত পহুলি-
মুখতে ডাংলাৰক ঠিয় দি থকা দেখিছিলো।

মহন্ত—তেনে তোমাৰ বিৰুদ্ধে যি বড়যন্ত্ৰ কৰি তোমাক
এই বন্দীশাললৈ আহিব লগা কৰিলে সেইটো এই
ডাংলাৰৰ বাহিৰে আন কোনো নহয়।

দান্তে—অসম্ভৱ, ডাংলাৰ মোৰ বন্ধু।

মহন্ত—দুৰ্ঘট মানুহে বন্ধুত্ব নেমানে। তোমাৰ পদোন্নতি
তেওঁৰ সহ নহল। মোৰ বিশ্বাস তাৰ দলত আছিল
ফাৰ্গাণ্ডো।

দান্তে—কিন্তু মইতো তাহাঁতৰ কোনো অপকাৰ কৰা নাছিলো।

মহন্ত—ফাৰ্গাণ্ডো যাক বিবাহ কৰিবলৈ মনস্থ কৰিছিল তুমিও
সেই মাৰ্চেদেকে স্ত্ৰী বৰণ কৰিবলৈ ধৰিছিল।

দান্তে—ছিঃ এই সামান্য কথাৰলৈয়ে মোৰ এনে উগ্র শাস্তি !

মহন্ত—ভিলফোর্টো যে এই চক্ৰান্তৰ মাজত আছে তাত
কোনো সন্দেহ নাই।

দান্তে—নহয়, নহয়, তেওঁ অতি ভদ্ৰ মানুহ। মোৰ বিৰুদ্ধে
যে তেওঁ নেযায় তাৰ প্ৰমাণ এয়ে যে তেওঁ সেই
চিঠিখন মোৰ আগতে পুৰি পেলালে।

মহন্ত—(মিছিকিয়াই হাঁহি) বাছা, তোমাৰ মুখলৈ চাই নহয়,
নিজে নিৰাপদ হবৰ কাৰণেহে সেই বিপদজনক চিঠি-
খন পুৰি পেলাইছিল।

দান্তে—আপুনি এনে অনুমান কৰাৰ কাৰণ ?

মহন্ত—চিঠিখন তুমি নেয়তিয়াবৰ ওচৰলৈ নিয়া নাছিল।
জানো ?

দান্তে—হয়।

মহন্ত—নেয়তিয়াবক মই জানো। তেঁৱেই হৈছে ভিলফোর্টৰ
পিতাক।

দান্তে—ভিলফোর্টৰ পিতাক !

মহন্ত—ওঁ হয়। নেপোলিয়নৰ সেনাপতিৰ সেই চিঠি ৰাজ-
পক্ষৰ কোনোৱে দেখা পালে, অকল নেয়তিয়াৰেই
নহয়, ভিলফোর্টো যাব লাগিব কাৰাগাৰলৈ, নাই আমাৰ
দৰে অন্ধকুপত।

দান্তে অবাক হৈ ব'ল। মহন্ত ফেৰিয়াই মূৰত হাত
ফুৰাই দান্তেক কলে, “বাছা, পৃথিৱীৰ হৃদয়-হীনতা দেখি বিচলিত
নহবা। মোৰ অৱস্থাটো চায়েই শিক্ষা লোৱা। আজিলৈকে
মোৰ কতদিনৰ আশা নিষ্ফল হৈছে জানানে ? বহুত মাহ,
বহুত বছৰ ধৰি অসাধাৰণ কষ্ট কৰি এই অন্ধকুপৰ মাজেদি
৫০ ফুট দীঘল এটা স্বৰঙ্গ খান্দিছো। ভাবিছিলো এইদৰে
খান্দি গৈ দুৰ্গৰ বাহিৰ ওলাই সমুদ্ৰ পামগৈ। কিন্তু এতিয়া
দেখা পালো মোৰ হিচাব ভুলেই হ'ল। মই স্বৰঙ্গৰ বাহিৰ
হোৱাতো দূৰৰ কথা বৰং আৰু ভিতৰৰ ফালেহে আগ
বাঢ়িলো। মোৰ মুক্তি লাভৰ আশা সমূলি ব্যৰ্থ হ'ল।
চোৱা তেও এতিয়ালৈকে মই কেনে সবল হৈ আছো।
ঈশ্বৰে কিজানি এই অন্ধকুপৰ ভিতৰতেই মোৰ জীৱনৰ অৱসান

ঘটাব খুজিছে। তেওঁৰেই ইচ্ছা পূৰ্ণ হওক। এই গভীৰ নিৰাশাৰ মাজত তোমাকেই আশাৰ বন্তি হিচাবে ধৰিব খোজো। তুমিয়েই হ'ব মোৰ দুৰ্ভাগ্যৰ সাৰথি। আজিৰ পৰা তোমাকেই মই মোৰ নিজৰ পেটৰ পোৰালিৰ দৰে ভাবিম। মই বহুত ভাষা জানো। তোমাক সেই সকলোবোৰ ভাষা শিকাই লম। দান্তে—যাৰ অন্ধকূপেই লগৰীয়া তাৰ আৰু শিক্ষাৰ আৱশ্যক কি ?

মহন্ত—বাছা, বতাহ যিমানেই বেগেৰে বলে হাল এবিৰ নেলাগে। তুমি এতিয়া বয়সত কম। গোটেই সুদীৰ্ঘ জীৱন তোমাৰ আগত পৰি আছে। হয়তো বাহিৰৰ পোহৰ তুমি আকৌ দেখা পাবা। আকৌ হয়তো মলয়া বতাহ তোমাৰ স্পৰ্শলৈ আহিব।

দান্তে—(মূৰ দোৱাই) ভাল, আজিৰ পৰা আপোনাৰ আদেশ নতৰিবে পালিম।

তাৰ পিচদিনাৰ পৰা দান্তেই সদাই মহন্ত ফেৰিয়াৰ গুৰিলৈ স্তব্ধৰ বাটেদি বিদ্যা-শিক্ষার্থে যাবলৈ ধৰিলে। ফেৰিয়াৰ নানা ভাষাত পাৰ্গতালি দেখি দান্তে দিনে দিনে আচৰিত হ'ব ধৰিলে। দুয়ো এনে মনোযোগে শিক্ষা কামত লাগিল যে সকলো দুখ-কষ্ট প্ৰায় পাহৰি গ'ল। এইদৰেই আৰু ছটি বছৰ পাৰ হৈ গ'ল।

আঠ

গুপ্ত ধন

এদিন হঠাৎ সাংঘাতিক অসুখ হৈ ফেৰিয়াৰ মাত-কথা নাইকীয়া নিচিনা হ'ল। অন্তিম কাল উপস্থিত হ'ল বুলি ভাবি দান্তেৰ মন উগুল-থুগুল লাগিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু সেই নিৰ্জৰ্জন বন্দীশালৰ মাজত অন্য একো উপায় নেদেখি মাত্ৰ ঈশ্বৰৰ নাম লবলৈ ধৰিলে। এইদৰে কিছু সময় কাটি যোৱাৰ পাচত ফেৰিয়াই চকু মেলি দান্তেৰ ফালে চালে। দান্তেই ভাবিলে, “নিশ্চয় ঈশ্বৰে মোৰ কথা শুনিলে।” ফেৰিয়াই উঠিবলৈ চেষ্টা কৰিলে হয় কিন্তু নোৱাৰিলে। নিচেই সৰু মাতাবে দান্তেক কলে, “দান্তে, মোৰ সোঁ-হাতখন আৰু সোঁ-ভৰিখন তেনেই অৱশ্য হৈ পৰিছে।” দান্তে—আপোনাৰ হঠাৎ কিয় এনে হ'ল ?

মহন্ত—হঠাৎ নহয় বাছা, এই ৰোগত মই আগেও এবাৰ ভুগিছিলোঁ। ই হৈছে বায়ু ৰোগ। এইবাৰলৈ ৰক্ষা পালোঁ সঁচা, কিন্তু তৃতীয় আক্ৰমণত মৃত্যু নিশ্চয়।”

দান্তে—এনে কথা যেন আপুনি আৰু নকয়। আপোনাৰ অবিহনে মোৰ কি গতি হ'ব ?

মহন্ত—বাছা, সেইবোৰ কথা এতিয়া এৰি দিয়া। তোমাৰ
গুপ্তধনৰ আৱশ্যক আছেনেকি? অলপ নহয়, বুজিছা—
অসংখ্য ধন!

দান্তে—গুপ্তধন?

মহন্ত—সঁচা কথা, মই তোমাক বজাৰ ঐশ্বৰ্য্য দান কৰিব
পাৰোঁ। এই ধনৰ অধিকাৰী ময়েই হব পাৰিলোহেতেন;
কিন্তু মই আজীৱন কাৰাদণ্ডৰ আদেশ পাইছো।

দান্তেই ভাবিলে ফেৰিয়াই নিশ্চয় বেমাৰত ভুল বকিছে।
দান্তেৰ মনৰ ভাব বুজিব পাৰি ফেৰিয়াই কলে—বাছা, মোৰ কথাত
অকণো সন্দেহ নকৰিবা। মই ভুল বকা নাই আৰু মূৰৰ বিকাৰো
মোৰ নাই। এতিয়া মোৰ কথা মনদি শুনা। মই বাহুল্যকৈ
একো কব নোৱাৰা হৈছো। গতিকে নিচেই সংক্ষেপে যি
পাবো কম।

দান্তে—আপোনাৰ আদেশ মই নতৰিবে পালন কৰিম।

মহন্ত—ৰোমৰ সুবিখ্যাত পোপ ষষ্ঠ আলেকজেণ্ডাৰ আৰু তেওঁৰ
পুতেক চিজাবে বৰ্জিজিয়াৰ নাম নিশ্চয় শুনিছা।
পোপৰ শতাব্দীত ইতালিত কাৰ্ডিনেল স্পাৰ্ডা ধন-
কুৰেৰ বুলি বিখ্যাত আছিল। আলেকজেণ্ডাৰ আৰু
চিজাবে সেই সম্পত্তি হস্তগত কৰিবৰ কাৰণে স্পাৰ্ডাক
হত্যা কৰিবলৈ ষড়যন্ত্ৰ কৰে! কিন্তু স্পাৰ্ডাই এই চক্ৰান্ত
বুজিব পাৰি তেওঁৰ অগাধ সম্পত্তি মণ্টিক্রিষ্ট দ্বীপৰ এটি
গুহাত পুতি থলে। তাৰ পাচত স্পাৰ্ডাৰ সঁচাকৈয়ে

হত্যা হ'ল। যি কাগজত তেওঁৰ এই গুপ্তধনৰ কথা লিখা
আছিল সেই কাগজ দুৰ্ভাগ্যক্ৰমে তেওঁ হেৰুৱালে, আৰু
প্ৰায় তিনিশ বছৰৰ পিচত ভাগ্যক্ৰমে সেই কাগজ মোৰ
হাতত পৰিল। কিন্তু কি হব, লগে লগেই তোমাৰ দৰে
ৰাজ-চক্ৰান্তত পৰি আজীৱন বন্দা হলো। এতিয়া আৰু
এই মূল্যবান কাগজখন মোৰ কোনো কামত নাহিব, কাৰণ
মই বেছ বুজিছো যে মোৰ শেষ সময় প্ৰায় উপস্থিত।
কিন্তু তুমি এতিয়াও সম্পূৰ্ণ ডেকা অৱস্থাতে আছা,
হয়তো কেতিয়াবা ইয়াৰ পৰা মুক্তিও পাব পাৰা।
সেই কাৰণে সেই কাগজখন তোমাকে দিবলৈ মন
কৰো।

দান্তে—মণ্টিক্রিষ্টৰ দ্বীপ? সেই দ্বীপনো আকৌ ক'ত?

মহন্ত—ভূমধ্য সাগৰত। নিচেই নিৰ্জৰ্জন দ্বীপ। তাত মানুহৰ
ঘৰ-দুৱাৰ নাই। কিন্তু বনৰীয়া জন্তু চাকাৰৰ কাৰণে
চিকাৰীবিলাক কেতিয়াবা তালৈ যায়।

দান্তে—তেন্তে অতদিনে নিশ্চয় সেই গুপ্তধন কোনোবাই লাভ
কৰিলেই।

মহন্ত—অসম্ভৱ, এই কাগজখন নেপালে তাৰ ভেদ কোনেও
পাব নোৱাৰে (এই বুলি কৈ ফেৰিয়াই এখন ফটা-চিটা কাগজ
টোপোলাৰ পৰা উলিয়াই দান্তেৰ হাতত দিয়ে)।

দান্তে—তাত কিমান টকাৰ সম্পত্তি আছে?

মহন্ত—অন্ততঃ সত্তৰ কোটি। (কথা শুনি দান্তেৰ মূৰ ঘূৰাব ধৰিলে)

কিছুদিন যাওঁতে নোঁয়াওঁতেই ফেৰিয়াক আকোঁ আগৰ ব্যাধিয়ে দেখা দিলে আৰু দান্তেৰ কোলাতে মূৰ ৰাখি এইবাৰ তেওঁ শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰিলে।

এই ঘটনাত দান্তেই এটি কাঠৰ মূৰ্ত্তিৰ দৰে বহি চকুৰ পানী টুকি-টুকি কব ধৰিলে, “হে ঈশ্বৰ, তুমি কি কৰিলে? মোৰ শেষ আশ্ৰয়স্থলকো মোৰ পৰা লৈ গলা?”

কিন্তু দান্তেৰ শোক প্ৰকাশ কৰিবৰো অবসৰ নহল। বাহিৰৰ পৰা ছুৰাৰখন খোলাৰ শব্দ এটি শুনা মাত্ৰকে তেওঁ তাৰ পৰা পলায়ন কৰে।

পাচদিনা পুৱা। আগৰদৰেই সেইদিনাও বন্দীঘৰ ৰখীয়াটোৱে ঘৰৰ ছুৰাৰ খুলিয়েই দেখিলে দান্তেই মূৰে-গায়ে কাপোৰ মেৰাই শুই আছে। সি মাত দিলে, “হেৰা শুনিছানে?”

দান্তে—(মুখৰ কাপোৰখন অলপ আঁতৰাই) কি কোৱা?

বন্দী-ৰখীয়া—সেই পাগল মহন্ত ফেৰিয়া কালি মৰা গৈছে।

দান্তে—তেওঁৰ শটো আঁতৰোৱা হ'লনে?

বন্দী-ৰখীয়া—আজি গধূলি হ'ল। এতিয়া বোধহয় থৈলাৰ ভিতৰত লাখ টকাৰ সপোন দেখিছে।

দান্তে—কি থৈলাৰ ভিতৰত? ইয়াত কবৰ দিয়াৰ আগতে শটো থৈলাৰ ভিতৰত স্তম্ভুৱাই লয় নেকি?

বন্দী-ৰখীয়া—হয়।

দান্তেই আৰু একো নকৈ আগৰ দৰেই আকোঁ নিজৰ মুখখন চাদৰেৰে ঢাকি পেলালে। ৰখীয়াজনে দান্তেৰ খোৱাৰ যোগাৰ

থৈ ছুৰাৰখন বন্ধ কৰি গুছি গ'ল। কালিলৈ পুৱা সি আকোঁ আহিব। ৰখীয়াটো যোৱা মাত্ৰেই দান্তেই গাৰ চাদৰ উলিয়াই উঠি বহিল। উপৰলৈ মূৰ ডাঙি ঈশ্বৰৰ নাম লৈ কলে, “হে পৰমেশ্বৰ, মোক এই নতুন বুদ্ধিটো তুমিয়েই দিলানেকি? তুমি মোক এই বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবানেকি?”

এই বুলি কৈ দান্তেই স্তম্ভ বাটেদি বন্দীশালৰ ফাললৈ আগবাঢ়িল। বন্দীশালৰ চুক এটিত এটি থৈলা পৰি আছিল। থৈলাটোত হাত দিয়েই জানিব পাৰিলে তাৰ ভিতৰত মহন্তৰ শটো স্তম্ভুৱাই ৰখা আছে। আৰু থৈলাটো এফালে চিলাই কৰা আছে।

এই ঘৰৰ ভিতৰত ক'ত কি আছিল দান্তেৰ নজনা একোৰেই নাছিল। তাৰে এটি গাঁতত থকা নানা লোহা-লক্কৰৰ ভিতৰৰ পৰা ফেৰিয়াই নিজ হাতে বনোৱা এখন ছুৰী-কটাৰি আৰু এটা বেজী উলিয়াই ললে। অলপ সূতাও তাতে পাই তাকো ললে।

তাৰ পিচত বস্তাটোৰ চিলাই কাটি মহন্তৰ শকো বাহিৰ কৰিলে আৰু স্তম্ভ বাটেদি বহু কফেৰে কঢ়িয়াই নিজৰ কোঠা পোৱালে। তাৰ পাচত নিজৰ চাদৰ খনেৰে শটো ঢাকি আকোঁ ফাৰিয়াৰ কোঠালৈ উলটিল। এইবাৰ দান্তেই নিজেই থৈলাটোৰ ভিতৰত সোমাল। কোনো মতেৰে ভিতৰৰ পৰা থৈলাৰ মুখ চিলাই কৰি ছুৰীখনো লগত লৈ তাতে শুই পৰি কলে, “হে ঈশ্বৰ, এতিয়ামাত্ৰ তোমাৰ ওপৰতেই সকলো আশা-ভৰসা। কবৰ দিবৰ সময়ত যেন মই উশাহ-নিশাহ বন্ধ হৈ নমৰো।

অলপ পাচতেই কবৰৰ মাটিখিনি আঁতৰাই যেন আকৌ ওলাই আহিবলৈ শক্তি দিয়ে। তাৰ পাচত হয় যুক্তি নহয় স্মৃতি।” থৈলাৰ ভিতৰতে দান্তেই বাহিৰৰ পৰা এটি পোহৰ অহা যেন পালে। আৰু লগে লগে পোহৰ দেখি ভাবিবলৈ ধৰিলে যে এতিয়া নিশ্চয় সন্ধিয়া হৈছে। তাৰ পাচত এটি মানুহে এগছ চাকি লৈ ছুৱাৰৰ ওচৰত ঠিয় হ’ল আৰু আন দুটি মানুহ আগবাঢ়ি আহি থৈলাটোৰ ওপৰত হাত দিয়া যেন দান্তেই গম পালে। দান্তেই অতি কষ্টেৰে উশাহ-নিশাহ বন্ধ কৰি ব’ল। ইফালে বুকুৰ ঢপ্-ঢপনিও বাঢ়ি আহিবলৈ ধৰিলে।

মানুহ দুটাই থৈলাটোৰ দুয়ো মূৰে ধৰি থৈলাটো দাঙি ললে আৰু তাৰে এজনে কবলৈ ধৰিলে, “এই বুঢ়াৰ শটো ইমান গধুৰ!”

তাৰ পাচত সিহঁতে থৈলাটো লৈ আগবাঢ়িল আৰু আগবঢ়াৰ লগে লগেই দান্তেই অনুভৱ কৰিলে সাগৰৰ শীতল বতাহ। তাৰ পাচত শুনা পালে সাগৰৰ ঢৌৰ শব্দ।

এইদৰে আগবাঢ়ি গৈ থাকোতে এটা বাহকে কলে, “আজি কিজানি খুব ধুমুহা বৰষুণ হব। ইমান ৰাতি সমুদ্ৰস্নান সুখদায়ক নহব।”

আন এটাই কলে, “ফেৰিয়াই আজি তিতা কাপোৰেৰেই পৰলোকলৈ যাব লাগিব।”

কথাবোৰ শুনি দান্তেৰ মূৰৰ চুলি ঠিয় দি উঠিল, ভয়তে ভাবিবলৈ ধৰিলে, “এইবোৰৰ বা আকৌ অৰ্থ কি?”

অৰ্থ বুজিবলৈ বেছি পলম নহল। বাহক কেইটাই থৈলাটো ঝুলনি খেলাদি খেলি সাগৰৰ ফাললৈ ঢুপ কৰে দলিয়াই দিলে। থৈলাৰ ভিতৰত দান্তে সাগৰৰ তললৈ গৈ আছে। কিন্তু যদিও দান্তেই ভয় খাইছিল, বুদ্ধি হলে সম্পূৰ্ণ আছিল। ছুৰীখন উলিয়াই বস্তাটো যেনিয়ে তেনিয়ে কাটি তাৰ পৰা ওলাই সাগৰত ওপঙি পৰিল। তাৰ পাচত বহু কষ্টেৰে সাঁতুৰি সাঁতুৰি বন্দীঘৰৰ পৰা আঁতৰিল—দূৰলৈ—বহুদূৰলৈ……

তেওঁ এতিয়া স্বাধীন—স্বদীৰ্ঘ এযুগ কাল নৰকময় বন্দাশালত থাকি আজি লাভ কৰিছে পূৰ্ণ স্বাধীনতা।

ন

মণ্ডিক্ৰিষ্টৰ দ্বীপ

মণ্ডিক্ৰিষ্ট ভূমধ্য সাগৰৰ এটি দ্বীপ—চিকাৰৰ কাৰণে বিখ্যাত। মাজে মাজে চিকাৰীবিলাকে ইয়াত জাহাজেৰে চিকাৰ কৰিবলৈ আহে। এনেকুৱা এখন জাহাজতে দান্তেই এই দ্বীপলৈ যাবলৈ সুবিধা পালে।

যথাসময়ত দ্বীপটো দেখা গ'ল। ই এটি প্ৰকাণ্ড দ্বীপ, ওপৰতে এটি পাহাৰ। তাৰে এজন নাবিকক দান্তেই সুধিলে, “সেই পাহাৰটোৰ গুহাৰ ফালে কেতিয়াবা গৈছেনে?” নাবিকজনে কলে, “তাত গুহা-তুহা একো নাই।”

দান্তেৰ মন কোঁচ খাই গ'ল। বহুত দিন হোৱাৰ কাৰণে হয়তো বাট বন্ধ হৈ যাব পাৰে, সেইবুলি ভাবিয়ে মনক প্ৰবোধ দিলে।

জাহাজখন দ্বীপত লাগিল। দান্তেই কেপ্তেইনজনক কলে, “মোৰ মাল-বস্তুবিলাক ইয়াৰ পৰা নমাই দি আপোনালোক যক-গৈ। আৰু দুই-তিন দিনৰ পিচত যেতিয়া ঘূৰি আহে মোক যেন নিবলৈ নেপাহৰে। মই ইতিমধ্যে যি পাৰো চিকাৰ কৰো।”

কেপ্তেইনজনে কলে, “এই দ্বীপত কোনো জন-প্ৰাণী নাই, আপোনাৰ লগত খোৱা-বোৱাৰ যোগাৰ আছে জানো?” দান্তেই কলে, “হয়, মই প্ৰস্তুত হৈ আহিছো।”

তাৰ পিচত জাহাজখন গুচি গ'ল। জাহাজখন চকুৰ আঁতৰ নোহোৱালৈকে দান্তেই একেথৰে চাই আছিল। তাৰ পিচত মহন্ত ফেৰিয়াই দি যোৱা কাগজখন পঢ়ি চাই ধন-সোণ থকা ঠাইডোখৰৰ পৰিচয় ললে।

আৱশ্যকীয় দুই-এক পদ বস্তু লৈ দান্তেই খুব বেগেৰে গুহাৰ ফালে আগ বাঢ়িল। অলপ গৈয়ে এটা পাহাৰ পালে। দান্তে তাৰ ওপৰলৈ উঠি গ'ল। গোটেই দ্বীপটো এখন মান-চিত্ৰৰ দৰে তললৈ বিয়পি গৈছে। আৰু সূৰ্য্যৰ ৰশ্মি পৰি ঝিক্‌মিক ঝিক্‌মিক কৰি আছে। পাহাৰৰ ওপৰত জাকে জাকে বনৰীয়া ছাগলি চৰি ফুৰিব লাগিছে। ইয়াত সুন্দৰ সুন্দৰ গছ-গছনি, লতা, পাত, ফুল, ঘাঁহ-বন সকলো আছে, নাই মাত্ৰ মানুহৰ বসতি।

ইয়াৰ পাচত এখন শুকাই যোৱা নৈ পালে। নৈ দেখি দান্তেই মনে মনে কলে, “কাগজখনত উল্লেখ কৰা নৈ এইখনেই নেকি? এতিয়া তাৰ পানী শুকাই গ'ল নেকি? খুব সম্ভৱ এইখনেই সেই নৈ। বেচ কথা, কাগজত লিখামতে সকলো মিলি গৈছে।”

এই বুলি কৈ দান্তেই শিলৰ দ'ম আঁতৰাবলৈ লাগি গ'ল। এই দৰে এটি-দুটি কৰি শিলৰ দ'ম আঁতৰাই যেতিয়া ২০ নং দ'মটো পালে, দান্তেৰ হিয়াখন কঁপিব ধৰিলে, আৰু কলে, “ইয়াতেই নেকি আছে আলিবাবাৰ সোণৰ গুহাৰ দুৱাৰ!”

দান্তেই লগত আনিছে কোৰ, কুঠাৰ আৰু চাবোল। কিন্তু

এই বিশাল পাহাৰৰ দ'মটো খহোৱা দুই-এজন মানুহৰ কাম নহয়। এতিয়া উপায় কি?

ইচ্চা এটি কথা দান্তেৰ মনত খেলালে। লৰালৰিকৈ এটা হাতুৰি লৈ খেলাৰ পৰা অলপ বাকুদ আনিলে আৰু তাৰ পাচত তাৰ ওচৰতে এডাল শলিতা জ্বলাই এডোখৰ নিৰাপদ ঠাইলৈ আঁতৰি গৈ চাব ধৰিলে। অলপ পৰৰ পাচতে এটি ভীষণ শব্দ হৈ আশে-পাশে থকা গোটেই ঠাইবোৰ ফালি চিৰাচিৰ কৰিলে। ইয়াৰ পাছত দান্তেই অতি আগ্ৰহেৰে আগবাঢ়ি আহি দেখা পালেহি লুকাই থকা সেই কাগজৰ লিখাৰ লগত মিলি যোৱা গুহাৰ মুখ।

এতিয়া মহন্ত ফেৰিয়াই গুপ্তধন সন্ধানার্থে দি থৈ যোৱা কাগজখনৰ বিষয়ে দান্তেৰ অকণো সন্দেহ নেথাকিল। লগে লগে নিজকে নিজে বুকুৰ ঢপ্‌ঢপনি চম্ভালিব নোৱাৰি সেই ঠাইতে বহি পৰিবলগীয়া হ'ল।

তাৰ পিচত অলপ স্থিৰ হৈ গুহাৰ ভিতৰ সোমাল। প্ৰথম গুহাৰ মাজত আছিল আৰু এটি গুহা। তাতে দেখা পালে তিনি ভাগ কৰা এটি প্ৰকাণ্ড কলহ। প্ৰথম ভাগত সোণৰ মোহৰ, দ্বিতীয় ভাগত সোণ আৰু তৃতীয় ভাগত আছিল হীৰা-মুকুতা আদি নানান বকমৰ মূল্যবান পাথৰ।

দুয়োখন হাতৰ মুঠিত হীৰা-মুকুতাবিলাক তুলি লৈ দান্তেই চিঞৰি চিঞৰি কবলৈ ধৰিলে, “আজি মই প্ৰতাপী শক্তিশালী! অৰ্থই হৈছে শ্ৰেষ্ঠ শক্তি! আজিৰ পৰা মই হব পাৰিম

শাস্তি-বিধানৰ কৰ্ত্তা। ঠিক, মই শাস্তি বিহিম তাকেই যি মোৰ এই নিষ্পাপী জীৱনক নৰকৰ গৰ্ভত নিক্ষেপ কৰিছিল, যি মোৰ ভবিষ্যত সোণৰ সপোন চুৰমাৰ কৰি ভাঙি পেলাইছিল, যি মোৰ প্ৰিয়তমাক মোৰ বুকুৰ মাজৰ পৰা ডকাইতৰ দৰে কাঢ়ি নিছিল—সেই সকলোবোৰক জ্বলাই-পুৰি চাবখাৰ কৰিম। ডাংলাৰ, ফাৰ্ণাণ্ড, ভিলফোৰ্ট—কোনোৰেই মোৰ কবলৰ পৰা হাত সাৰিব নোৱাৰিব। এইটো স্থনিশ্চিত।”

দ্বিতীয় ভাগ

এক

কাদাৰছ

গাওঁখনৰ নাম বেনেগাৰ্দে—মাজতে এটি ৰাস্তা—এফালে আছিল এটি চৰাইঘৰ। মালিক দুজন—তেওঁলোক হৈছে স্বামী আৰু স্ত্রী। এহাল বন্দী-বেটিৰ সহায়ত এই ঘৰখন চলোৱা হয়।

চৰাইঘৰটোৰ বয়স মাত্ৰ ৮ বছৰ। কিন্তু বৰ্ত্তমানে ইয়াৰ অৱস্থা নানা কাৰণত বেয়াৰ ফালে আহিবলৈ ধৰিছে। এটি প্ৰধান কাৰণ এইয়ে যে আজিকালি সেই বাটেদি মানুহৰ সমাগম নিচেই কম হৈ প্ৰায় অচল অৱস্থাত পৰিণত হৈছে। তথাপি দোকানখন খোলা ৰাখি যি দুই-এপইচা পায় কোনোমতে পেট প্ৰবৰ্ত্তাই আছে।

এই চৰাইঘৰৰ পছলিতে ইয়াৰ গিৰিহঁতজন বৰ হতাশ মনেৰে বহি আছিল। বয়স প্ৰায় দুকুৰি, দীঘল আৰু শকত আৱত শূন্য দেহৰ।

এওঁৰেই হৈছে ইতিপূৰ্বে উল্লেখ কৰি অহা কাদাৰছ। ডেকা কালৰে পৰা এওঁৰ আমাৰ লগত পৰিচয় আছে। সেই কালত তেওঁ চিলাই কাম কৰিছিল আৰু অৱস্থাও ভাল আছিল। কিন্তু যুদ্ধ-বিগ্ৰহৰ কাৰণে শোচনীয় অৱস্থাত পৰিণত

হোৱাত চিলাই কাম এৰি চৰাইঘৰৰ কামত লাগি গ'ল। ক্ৰমে এই চৰাইঘৰৰ অৱস্থাও নৈৰাশ্ৰয়জনক হব ধৰিলে। তাৰোপৰি তেওঁ তিক্ততাগৰাকীক লৈ বৰ বিমোহত পৰিল। কাৰণ তেওঁৰ এনে এটি অস্থখ যে তেওঁৰ যি এফেৰা আছিল তাকো ডাল্ভৰ আৰু ঔষধ-পাতিৰ খৰছ যোগোৱাত আখ্যা পৰিল। এইদৰে নানা চিন্তাত মগ্ন হৈ বহি থাকোতে হঠাতে এটি শব্দ আহি কাণত পৰিল। অলপ ওচৰ পালত শুনিলে ঘোৰাৰ ভবিৰ শব্দ। লৰালৰিকৈ বাহিবলৈ ওলাই আহি দেখা পালে এজন মানুহ ঘোৰাৰ পৰা নামি ওচৰৰ গছ এজোপাৰ দালত ঘোৰাৰ লেকামজোৰ বান্ধিছে। আলহীজন পুৰোহিতৰ দৰে সাজ-পাৰ পিন্ধি অহা দেখি তেওঁক স-সন্মানে ঘৰৰ ভিতৰলৈ আহিবলৈ সন্তোষ জনালে।

আলহীজনে কলে, “মোৰ নাম মহন্ত বুচেনী। তোমাৰ নাম গাম্পাউ কাদাৰছ নহয় জানো?”

কাদাৰছ—(আচৰিত হৈ) হয় ডাঙৰীয়া, সেইটো নাম মোৰেই। আলহী—ভাল কথা, এতিয়া ভিতৰলৈ যাওঁ বলা। প্ৰথমতে

মোক অলপমান জলপান দিয়া।

মহন্ত বুচেনীক বহিবলৈ দি কাদাৰছে জলপান আনিবলৈ আদেশ দিলে। অলপ পৰৰ পাচতে খোৰাৰ যোগাৰ আহিল। খাই থাকোতেই মহন্ত বুচেনীয়ে স্নিধিলে, “তুমি ইয়াত অকলে থাকা নেকি?”

কাদাৰছ—হয় ডাঙৰীয়া, তাৰ মানে মই আৰু মোৰ পৰিবাৰ।

আলহী—অ' তেনে তুমি বিবাহিত।

কাদাৰছ—কিন্তু মোৰ ডাঙৰ দুৰ্ভাগ্য। বিয়া কৰিছোঁ সচা, কিন্তু চিৰক্ৰীয়া তিকতাৰ সেৱা কৰোঁতেই মোৰ পিনে আখ্যা পৰিল। তাৰোপৰি ঘৰ-দুৱাৰৰ অৱস্থা দেখিলেই বেচ বুজিব পাৰিব ভাগ্য-দেৱতা মোৰ প্ৰতি অনুকূল নহয়। সদায় সৎপথত চলি আছোঁ নহয়, সেয়েই ঈশ্বৰৰ কৃপা-দৃষ্টিৰ পৰা বঞ্চিত।

আলহী—তোমাৰ ভুল!

কাদাৰছ—কিয় তেনে কৈছে?

আলহী—বাৰু কম। ১৮১৫ কি ১৮১৬ চনত থকা দান্তেক তুমি চিনি পোৱানে?

কাদাৰছ—চিনো কিজানি—নিশ্চয় চিনো। দান্তে, হয়, তেওঁ আছিল মোৰ বন্ধু। তেওঁ এতিয়া ক'ত ডাঙৰীয়া? ভালে আছেনে?

আলহী—নাই, তেওঁ মৰা গ'ল।

কাদাৰছ—ঢুকাল? দান্তে ঢুকাল? হে পৰমেশ্বৰ! তেওঁ ক'ত মৰিল আৰু কেতিয়া?

আলহী—বন্দীশালত।

কাদাৰছ—দেখিলেতো ডাঙৰীয়া সাধুৰ সৰ্বনাশ, অসাধুৰ পুহ মাহ। হায় বেচেৰা দান্তে!

আলহী—বন্দীশালত থাকোঁতে দান্তেৰ হাতত পৰিছিল এটুকুৰা বৰ মূল্যবান হীৰা।

কাদাৰছ—খুব দামী হীৰা!

আলহী—হয়, তাৰ দাম প্ৰায় ৫০,০০০ টকা।

কাদাৰছ—হা, কি কয়!

আলহী—হীৰাখন মোৰ হাততেই আছে। এইয়া চোৱা (এইবুলি হীৰাখন কাদাৰছৰ হাতত দিয়ে)

কাদাৰছ—ইয়াৰ দাম ৫০,০০০ টকা? আপুনি কেনেকৈ পালে?

আলহী—ধৰ্ম্মযাজক হিচাবে মই দান্তেৰ মৃত্যু-শয্যাৰ ওচৰত আছিলো। শেষ অৱস্থাত তেওঁ হীৰাখন মোৰ হাতত দিলে আৰু কলে, “মোক পাঁচজন মানুহে খুব ভাল পাইছিল, এই হীৰাখন ৫০,০০০ টকাত বেচি সেই পাঁচজনক সমানে ভগাই দিব।

কাদাৰছ—তেওঁলোকনো কোন?

আলহী—এজন হৈছে দান্তেৰ বুঢ়া বাপেক, কিন্তু মই তেওঁৰ খবৰ নেপালো। তেওঁ বোলে ইহলীলা ত্যাগ কৰিলে। সেই কাৰণে এই টকা এতিয়া ভাগ কৰিব লাগিব বাকী চাৰিজনৰ মাজত। তেতিয়াহলে গাইপতি চাৰে-বাৰ হেজাৰকৈ পাব।

কাদাৰছ—সেইসকল কোন কোন?

আলহী—এজন হৈছে আপুনিয়োই।

কাদাৰছ—(ফোপাই-জোপাই) বাকী তিনিজন?

আলহী—ডাংলাৰ, ফাৰ্ণাণ্ড আৰু তেওঁৰ প্ৰিয় পত্নী মাৰ্চেদে।

কাদাৰছ—(অতি বিৰক্তি ভাৱে) ডাংলাৰ, ফাৰ্ণাণ্ড এইবোৰেই নেকি দান্তেৰ বন্ধু! আপুনি কি কথা কৈছে?

আলহী—কিয়, এইবিলাক দান্তেৰ বন্ধু নহয় নে ?

কাদাৰছ—আপুনি কি কৈছে, ইহঁতেই দান্তেৰ প্ৰধান শত্ৰু

ইহঁতৰ চক্ৰান্তৰ ফলতেই দান্তেৰ বন্দীশাললৈ যাব-
লগীয়া হ'ল।

আলহী—এই কথা যদি সত্য হয় তেন্তে এওঁলোকো এই
ভাগৰ পৰা বঞ্চিত হব। কিন্তু ইয়াৰ আগতে যথেষ্ট
প্ৰমাণ দৰ্শাব লাগিব বুজিছা।

কাদাৰছ—প্ৰমাণ ? তেন্তে শুনক (এই বুলি এটি এটিকৈ সকলো
বৃত্তান্ত কলে। এইবিলাক আগতে উল্লেখ কৰা হৈছে)

আলহী—(অতি আচৰিত হৈ) হে ঈশ্বৰ ! হে প্ৰভু !

কাদাৰছ—আপোনাৰ কি হল ডাঙৰীয়া ?

আলহী—(নিজকে চম্ভালি) মোৰ একো হোৱা নাই। ডাংলাৰ
এতিয়া খবৰ কি ?

কাদাৰছ—তেওঁ এতিয়া এজন মহৎ ব্যক্তি। ফৰাচীৰ লগত
যেতিয়া স্পেইনৰ যুদ্ধ লাগে ডাংলাৰে ফৰাচী ফৌজৰ
ৰছদ বিভাগৰ চাকৰিত সোমাই যথেষ্ট টকা কৰে।
তাৰ পাচত আন আন নানা ব্যৱসায় কৰি আৰু ফৰ্চু
খেলাত টকা খটুৱাই অসীম ধন-সম্পত্তি লাভ কৰিছে।
তাৰোপৰি এগৰাকী কোটি-পতিৰ জীয়াৰীক বিবাহ কৰাই
বহু ভাগ অংশ পাইছে। এতিয়া তেওঁ বেৰণ উপাধি
লাভ কৰিছে। এটি বিখ্যাত বেক্সৰ গৰাকী, তাৰ প্ৰকাণ্ড
আট্টালিকা আস্তাবল আছে। দহ-বাৰটি ঘোৰা।

আলহী—আৰু ফাৰ্ণাণ্ড ?

কাদাৰছ—তেওঁৰ ঐশ্বৰ্য্যৰ সীমা নাই।

আলহী—এইবোৰ কেনেকৈ সম্ভবপৰ হল ?

কাদাৰছ—নেপোলিয়ন যেতিয়া এলবা দ্বীপৰ পৰা ঘূৰি আহে
তেতিয়া তেওঁ নেপোলিয়নৰ সৈন্যদলত যোগ দিয়ে। কিন্তু
ওৰাটালু'ৰ যুদ্ধৰ আগতেই বিশ্বাসঘাটকতা কৰি শত্ৰুপক্ষৰ
ফলীয়া হয়। তেওঁ জাতিত স্পেনিয়াৰ্ড। স্পেইনৰ লগত
ফৰাচীৰ যুদ্ধ লাগি থাকোঁতে তেওঁ ফৰাচীৰ ফলীয়া হৈ
নিজ দেশত গৈ গুপ্তচৰৰ কাম কৰে। ইয়াৰ পুৰস্কাৰ
হিচাবে লাভ কৰে কৰ্ণেল পদ আৰু কাউন্ট উপাধি।
এতিয়া তেওঁ কাউন্ট অফ্ মাৰ্চাফ' বুলি জনাজাত।

আলহী—ইয়াকেই বোলে অদৃষ্ট !

কাদাৰছ—আৰু শুনক, কাউন্ট মাৰ্চাফ'ৰ কথা এতিয়াও শেষ
হোৱা নাই। গ্ৰীকৰ লগত যেতিয়া তুৰস্কৰ যুদ্ধ
লাগে কাউন্টে তেতিয়া তুৰস্কৰ শাসন-কৰ্ত্তা বিখ্যাত
আলি পাচাক সহায় কৰিবলৈ যায়। যুদ্ধত আলি পাচা
মৰা পৰে। কিন্তু মৰাৰ আগতে কাউন্টক কেবা-
লাখো টকা দান কৰে। দেশলৈ উলটি আহি এতিয়া
তেওঁ লেফ্‌টেনেণ্ট জেনেৰেল পদ লাভ কৰিছে।

আলহী—ফাটেক খোৱা ফাৰ্ণাণ্ড এতিয়া হ'ল কাউন্ট অফ্
মাৰ্চাফ'। কি আচৰিত ? বাক, মাৰ্চেদে নামৰ
ছোৱালীটিৰ কিবা খবৰ জানেনে ?

কাদাৰছ—নেজানিমেই বা কিয়? দান্তেৰ কাৰণে তেওঁ প্ৰায় আঢ়ৈ বছৰ কাল বাট চালে। কিন্তু, যেতিয়া সকলোৰে মুখে বাৰে বাৰে শুনিব ধৰিলে যে দান্তে আৰু এই সংসাৰত নাই, তেতিয়া তেওঁ এই বাতৰিতো বিশ্বাস নকৰি নোৱাৰিলে। এতিয়া তেওঁ ফাৰ্ণাণ্ডোৰ পত্নী আৰু কাউণ্টেছ অফ্ মাৰ্চাফ।

আলহী—দান্তেক যে বিনাদোষত বন্দীশাললৈ পঠিয়াইছিল সেই ভিলফোৰ্টৰ খবৰ কি জানেনে?

কাদাৰছ—তেওঁক চিনি নেপাওঁ আৰু তেওঁৰ কোনো খবৰ-বাতৰিও বখা নাই। সি যেই কি নহওক ডাংলাৰ আৰু ফাৰ্ণাণ্ডোৰ দৰে সিও যদি পাপী হয় তেন্তে খুব পদোন্নতি হৈছে, নিশ্চয়। পাপ কৰা নাই কেবল মই, সেয়েহে মোৰ আজি এতিয়া এই গতি। অসৎ পথত যোৱা নাই বুলিয়েই মোৰ আজি এই গতি।

আলহী—কাদাৰছ, আপুনি ভুল কৈছে। যিবিলাকে অসৎপথত আগুৱাইছে তেওঁলোকৰ পতন অনিবাৰ্য্য। আপুনি সৎপথত চলি আছে যেতিয়া এই পুৰস্কাৰ আপোনাৰেই (এই বুলি হীৰাডোথৰ কাদাৰছৰ হাতত আগ বঢ়াই দিয়ে)।

কাদাৰছ—(আচৰিত হৈ) কি কথা ডাঙৰীয়া! আপুনি গোটেই হীৰাখন মোকেই যে দিলে!

আলহী—হয় ডাঙৰীয়া, দান্তেৰ পিতাক মৰা গ'ল, ডাংলাৰ আৰু ফাৰ্ণাণ্ডো যোৰ শত্ৰু, মাৰ্চেদে এতিয়া কাউণ্টেছ অফ্

মাৰ্চাফ; এনেস্থলত তেওঁলোকৰ এই হীৰাখনত কোনো দাবী থাকিব নোৱাৰে। গতিকে আপুনিহেই এই হীৰাখনৰ একমাত্ৰ অধিকাৰী।

কাদাৰছে হীৰাখন ইলুটি সিলুটি কৰি চাই থাকোঁতেই আলহীজন ঘৰৰ পৰা ওলাই গৈ ঘোৰাত উঠি নিজ ভেশ ধাৰণ কৰি গুছি গ'ল। এই আলহীজনেই হৈছে দান্তে স্বয়ং। ছদ্মভেশত নাই নিজ ভেশত অহা হলেও কাদাৰছে এওঁক চিনি পোৱা সহজ নহলহেঁতেন, কাৰণ দীৰ্ঘ বাৰ বছৰ কাল বন্দীশালত থাকি এওঁৰ আকৃতিয়ে একেবাৰেই অন্যৰূপ ধাৰণ কৰিলে।

দুই

কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্ৰিষ্ট

পেৰিচ চহৰখন ইউৰোপৰ ভিতৰত সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ নগৰ। ইয়াত ডাঙৰ ডাঙৰ বজা মহাবজা, ধন-কুবৰ অসংখ্য। বিলাসিতাও কোনোওনে কম নহয়। গোটেই চহৰখন ডাঙৰ ডাঙৰ অট্টালিকা, বাজপ্ৰাসাদ ইত্যাদিৰে প্ৰায় ভৰপূৰ। গতিকে এনে এখন চহৰৰ বাসিন্দাবিলাক যে সহজে যেনে তেনে জাক-জমকতা দেখি আচৰিত মানিব এইটো কোৱা বাহুল্যৰ বাহিৰে একোৰেই নহয়।

কিন্তু এনেবিলাকৰেই কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্ৰিষ্টৰ কাণ্ডকাৰখানা দেখি মূৰ ঘূৰাইছে দস্তৰ মতে। সকলোৰে মুখতে মাত্ৰ একেটা কথা—“কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্ৰিষ্ট কোন?” কিন্তু ইয়াৰ উত্তৰ দিওঁতা কেও নাই। তেওঁ যেন হঠাতে মাটি ফুটিহে ওলাল—নভবা নিচিন্তা এটা ধুমকেতুৰ দৰে।

পেৰিচ চহৰত আবিৰ্ভাব হোৱাৰ সাত দিনৰ ভিতৰতে তেওঁ কিনি ললে প্ৰকাণ্ড প্ৰকাণ্ড অট্টালিকা, দুই হাতে ধন ছটিয়াই ললে দামী দামী আৰু দুৰ্লভ আচবাব-পত্ৰ, নানাবকমৰ চিত্ৰ আৰু মূৰ্তিৰ দ্বাৰা গোটেই ঘৰ জাকজমক। নানাবিধৰ কৰ্মচাৰী, দাস-দাসী, দাবোৰান, চহীচ, কোচ-মেন আৰু কি যে নাই! মানুহৰ মুখে মুখে কেৱল তেওঁৰেইহে কথা, যেনিবা আৱৰ্য উপন্যাসৰ গল্পহে।

সিদিনা পেৰিচ চহৰৰ বিখ্যাত ধনী বেক্সাৰ বেৰণ ডাংলাৰে হঠাৎ এখন চিঠি পাই আচৰিত। চিঠিখন আহিছে ৰোম নগৰৰ বিশ্ববিখ্যাত টমচন এণ্ড ফ্ৰেঞ্চ কোম্পানীৰ পৰা। চিঠিৰ মন্ত এই :—

“কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্ৰিষ্ট পেৰিচ চহৰত নামিয়ে আপোনাৰ বেক্সত হিচাব খুলিব খোজে। আৱশ্যক হলে তেখেতক আপুনি নিঃসন্দেহে যিমান টকা বিচাৰে দিব পাৰে। তাৰ বাবে আমি জামিন থাকিলোঁ।”

ডাংলাৰে মনে মনে ভাবিলে, ‘কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্ৰিষ্ট! এনেবিধৰ নামতো কেতিয়াও শুনা নাই! তেওঁ বা কিমান টকাৰ মানুহ? যাকে তাকে টকা দিয়া সহজ কথা নহয়। বিশেষ তদন্তৰ আৱশ্যক টকা দিয়াৰ আগতে।’

ডাংলাৰৰ আদেশ অনুযায়ী বাগীত ঘোৰা লগোৱা হ’ল। বাগীত উঠি তেওঁ গ’ল কাউণ্টৰ প্ৰাসাদলৈ। চহীচৰ হাততে নিজ নামটো লেখি এখন কাৰ্ড ভিতৰলৈ পঠাই দিলে। অলপ সময়ত ভিতৰতে ধুনীয়া সাজপাৰ পিন্ধা চাকৰ এটা ওলাই আহি কলেহি, “মহামান্য কাউণ্টে আজি কাৰো লগত দেখা-শুনা নকৰে।”

ধনকুবৰ ডাংলাৰ এই হেন সন্তোষ পাই আচৰিত! তেওঁ নিজকে নিজে কলে, ‘ঘৰ ছুৱাৰ, চাকৰ বাকৰ সকলোবোৰেই দেখিছো জাকজামকীয়া। মানুহজনৰ ধৰণ-কৰণো গোটেই নবাবী। মই হৈছো ডাংলাৰ, মোৰ লগত দুটা কথা পাতিবলৈ মানুহে

বিচাৰি ফুৰিও নেপায়। আৰু এওঁ, মই হেন মানুহটোৰ কাৰ্ডখন পাইয়ো কথা হোৱাতো দূৰৰ কথা, দেখা এটিকে নিদিয়াকৈয়ে বাহিৰে বাহিৰে ওভোটাई দিয়ে! তেনে বেচ বুজিছো এওঁ কিবা এটি নোহোৱাকৈ নেথাকে।’

মণ্টিক্রিষ্ট তেতিয়া এটি দুই মহলা ঘৰৰ ভিতৰত থিৰিকীৰ আঁৰত লুকাই আছিল। তেওঁ দূৰৰ পৰা ডাংলাৰক দেখি মনে মনে কৈছিল, ‘ডাংলাৰে বেৰণ উপাধি পাইছে হয়, কিন্তু তাৰ চেহেৰা এতিয়াও নীচ মানুহৰ দৰে।’

ডাংলাৰে ঠোট-মুখ চেলেকি গুছি ঘোৱাৰ পাছত মণ্টিক্রিষ্টই প্ৰধান বাবুৰ্চি বেক্ৰেচিয়াক মাতি কলে, “বেক্ৰেচিয়া, এতিয়া যি মানুহটোৱে মোক বিচাৰি আহিছিল তেওঁৰ ঘোৰা দুটি মন কৰিছিলানে?”

বেক্ৰেচিয়া—হয় হজুৰ।

মণ্টিক্রিষ্ট—মই তোমাক পেৰিচ নগৰত থকা সবাতোকৈ ভাল

ঘোৰা এজোৰা কিনিবলৈ কোৱা নাছিলোনে?

বেক্ৰেচিয়া—হয় হজুৰ।

মণ্টিক্রিষ্ট—তেনে ডাংলাৰৰ বাগীখনত মোৰ ঘোৰাতকৈ বেচি

ভাল ঘোৰা কিয়?

বেক্ৰেচিয়া—হজুৰ সেইজোৰ বিক্ৰীৰ ঘোৰা নহয়।

মণ্টিক্রিষ্ট—মুখ, টকাই কি কৰিব নোৱাৰে?

বেক্ৰেচিয়া—হজুৰ, সেই ঘোৰাজোৰ বোলে দহ-হেজাৰ টকা দি কিনিছে।

মণ্টিক্রিষ্ট—ভাল কথা, তুমি এতিয়াই তেওঁক বিশ-হেজাৰ দিয়াগৈ। ডাংলাৰ বেক্সৰ মালিক, দুগুণ দাম পালে তেওঁৰ পক্ষে এই লোভ সামৰা টান হব।

বেক্ৰেচিয়া—(আচৰিত) ভাল হজুৰ।

পাচদিনা ৰাতিপুৱা ডাংলাৰ নিজৰ বৈঠকখানাত বহি আছে এনেতে এটি চাকৰে আহি খবৰ দিলে, যে কাউন্ট অফ্ মণ্টিক্রিষ্ট আপোনাৰ লগত দেখা কৰিবলৈ আহিছে। ডাংলাৰে অতি আগ্ৰহেৰে কলে, “যা, যা, সোনকালে তেওঁক লৈ আহ।”

(হাঁহি মুখে মণ্টিক্রিষ্টৰ প্ৰবেশ)

মণ্টিক্রিষ্ট—(অভিবাদন আৰু প্ৰত্যভিবাদন হোৱাৰ পাছত) ৰোমৰ টমচন এও ফ্ৰেঞ্চ কোম্পানীৰ কিবা চিঠি আপুনি পাইছেনে?

ডাংলাৰ—হয় পাইছো।

মণ্টিক্রিষ্ট—তেন্তে আপোনাৰ বেক্সলৈ চেক পঠিয়ালে মোৰ টকা পোৱাত কোনো বাধা নহবতো?

ডাংলাৰ—অলপ অসুবিধা আছে মাত্ৰ ‘অপৰিমিত’ কথাটো লৈ।

মণ্টিক্রিষ্ট—কিয়, তাৰ মানে মোক যিমান টকা লাগে আপুনি দিব।

ডাংলাৰ—এইখিনিতেই হৈছে মোৰ অসুবিধা।

মণ্টিক্রিষ্ট—সেয়েই নেকি? তেন্তে আপুনি টমচন কোম্পানীক বিশ্বাস নকৰে।

ডাংলাৰ—নিশ্চয় কৰো। তেওঁলোকৰ বেক্স জগত-বিখ্যাত।

মণ্টিক্রিষ্ট—তেন্তে আপোনাৰ অপৰিমিত টকা দিয়াৰ ক্ষমতা নাই হবলা।

ডাংলাৰ—মোৰ টকা দিয়াৰ ক্ষমতা নাই? এনেকুৱা সন্দেহ কেৰে কেতিয়াও কৰা নাই। মুঠতে কথাটো এয়েই যে, মই হৈছো ব্যৱসায়ী মানুহ। সাৱধানৰ মাৰ নাই, জানেতো? আপোনাৰ বিশেষ প্ৰয়োজন হলে পাঁচ লাখ টকালৈকে দিব পাৰোঁ।

মণ্টিক্রিষ্ট—মাত্ৰ পাঁচ লাখ! এনেকুৱা পাঁচ লাখ মোৰ পকেটতে সদায় পৰি থাকে। এইয়া চাওক, (পকেটৰ পৰা উলিয়াই দিয়ে আৰু ডাংলাৰ দেখি অবাক) বেচ ভাল কথা। আপোনাৰ যদি অশ্লবিধা হয় তেনে মই আন বেঙ্কৰ লগত ব্যৱস্থা কৰিব পাৰোঁ; কাৰণ মোৰ ত্ৰিশ লাখ টকাৰ আবশ্যক।

ডাংলাৰ—ত্ৰিশ লাখ টকা! ভাল বাক, কাইলৈকে আপোনাৰ ঘৰলৈ পঠাই দিম।

মণ্টিক্রিষ্ট—মই এবছৰৰ বেচি কাল পেৰিচত নেথাকিম হ'বলা। বোধহয়, এই টকাৰে মোৰ বছৰটোলৈ আঁটিব।

ডাংলাৰ—(আচৰিত হৈ) কি কয়, কাউন্ট! আপোনাৰ এবছৰৰ খৰছ ত্ৰিশ লাখ।

মণ্টিক্রিষ্ট—ত্ৰিশ লাখ মোৰ কাৰণে একোৱেই নহয়। (ঠিক এনে সময়তে ডাংলাৰৰ পত্নী আহি পায় আৰু অতি উত্তেজিত হৈ কয়, “মোৰ ফুতুকা ঘোৰাজোৰ ক'ত, মোৰ ফুতুকা ঘোৰাহাল ক'ত?” ডাংলাৰে লাজতে কোঁচ মোচ খাই কয়, “শুনাছোন বাক, কিয় ইমান গৰম

হৈছা?” ডাংলাৰৰ পত্নীয়ে পুনৰ খঙেৰে কয়, “মই তোমাৰ কথা শুনিব নোখোজো, মই নিজ চকুৰে দেখিলোঁ ঘোৰা দুয়োটা আন এখন বাগীত জোতা আছে।” ডাংলাৰ আচৰিত হোৱা যেন দেখুৱাই কয়, “আনৰ গাড়ীত!”

উত্তৰত পত্নীয়ে কয়, “নহয় কি একা! বাগীখন সোৱা, আমাৰ ঘৰৰ মুখতে বৈ আছে।”

ডাংলাৰে মণ্টিক্রিষ্টৰ ফালে কেৰাহিকৈ চালে। কিন্তু মণ্টিক্রিষ্টৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল।

ইতিমধ্যে ডাংলাৰৰ পত্নীয়ে আৰু এটি গোজৰণি মাৰি ক'লে, “তোমাক ভালদৰে চিনিছো, বেচকৈ চিনিছো। বেচি লাভ পাই টকাৰ লোভ সামৰিব নোৱাৰি মোৰ ঘোৰা দুটা বেচি পেলালা, নহয়?”

ঘৈণীয়েকে আৰু কিবাকিবি বলকিব নিশ্চয় বুলি ভাবি ভয় কৰি অন্তমনস্ক কৰিবৰ কাৰণে লৰালৰিকৈ মণ্টিক্রিষ্টৰ পৰিচয় দি কলে, “এখেত কাউন্ট মণ্টিক্রিষ্ট। পেৰিচ চহৰত এবছৰ থাকিবৰ কাৰণে এখেতক ত্ৰিশ লাখ টকা আবশ্যক। ত্ৰিশ লাখ বুজিছা, ধেমালি নহয়।”

ডাংলাৰৰ ঘৈণীয়েকে ভদ্ৰতা বন্ধাৰ্থে অলপ অচৰপ কথা পাতিলে হয়, কিন্তু ঘোৰা দুটাৰ কথা ভাবি মনত ইমান দুখ পাই আছিল যে মুখৰ মাত প্ৰায় হৰা নিচিনা হৈছিল।

অলপ পিচতে মণ্টিক্রিষ্টই ঘোৰা বাগীত উঠি মনে মনে

ক'লে, 'আজিৰ পৰা এই ঘৰৰ স্থখ শান্তি মোৰ হাতৰ মুঠিত। আজি যিকণ ফিৰিঙতি জ্বলানো ই কালত একুৰা ডাঙৰ জুইত পৰিণত হব নিশ্চয়। ইতিমধ্যে এটা চক্ৰান্ত কৰি ইহঁতক ভালকৈ হাত কৰিব লাগিব।'

দুঘণ্টামান হওঁতে নোহওঁতেই ফুতুকা ঘোৰাজোৰ আকৌ ডাংলাৰৰ আস্তাবললৈ উলতি আহিল। অকল ঘোৰা দুটাই নহয়,—সিহঁতৰ প্ৰত্যেকৰ ডিঙিত একোডাল হীৰাৰ মালা। লগতে ডাংলাৰৰ ঘৈণীয়েকলৈ এখন চিঠি তলত লিখা মতে :—

“পেৰিচ নগৰত ভৰি দিয়েই মই আপোনাৰ দৰে সম্ভ্ৰান্ত মহিলা এগৰাকীৰ মনোমালিন্যৰ কাৰণ হব নোখোজো। মই নেজানিছিলো যে এই ঘোৰা দুটা আপোনাৰ। এতিয়া দুয়োটা ঘোৰা পুনৰ আপোনাকে উপহাৰ স্বৰূপে দিলো। গ্ৰহণ কৰি বাধিত কৰে যেন।”—আপোনাৰ মণ্টিক্রিষ্ট।

দেখোঁতে দেখোঁতেই কাউণ্ট অফ্ মণ্টিক্রিষ্টৰ নাম গোটেই পেৰিচ চহৰত জনাজাত হৈ পৰিল।

বেৰণ ডাংলাৰ কেবল ধনীয়েই নহয়, ফ্ৰান্সৰ বজাৰ শাসন সভাৰ প্ৰধান বিষয়া হিচাবেও তেওঁৰ ক্ষমতা অসীম। কাজে কাজেই দেশৰ সম্ভ্ৰান্ত লোকসকলৰ তেওঁৰ ঘৰত সমাগম প্ৰায় নুওছেই। মণ্টিক্রিষ্টও তেওঁৰ ঘৰলৈ অহা-ঘোৰা কৰিবলৈ আৰু এই সুযোগতে চৰকাৰী অভিযোক্তা ভিলফোর্ট আৰু তেওঁৰ ঘৈণীয়েক হেলইজ প্ৰভৃতিৰ লগতো ঘনিষ্ঠ ভাবে পৰিচয় হবলৈ সৰহ দিন নেলাগিল।

এদিন পুৱা মণ্টিক্রিষ্টক দেখা কৰিবৰ কাৰণে এজন মানুহ উপস্থিত। বয়স প্ৰায় পঞ্চাশ, সাজপাৰ নিচেই সাধাৰণ ভাৱৰ। তেওঁ কলে, “মহন্ত বুছেনিয়ে আপোনালৈ মোৰ পৰিচয় পত্ৰ এখন দিছে।”

চিঠিখন পঢ়ি মণ্টিক্রিষ্টই কলে, “আপুনিয়াই নেকি মাকু'ইছ কাভালক্লান্তি? আপুনি ইটালিৰ পৰা আহিছে হ'বলা। আপোনাৰ বছৰেকীয়া আয় পাচ-লাখ নহয়নে?”

মাকু'ইছ কাভালক্লান্তি—হয় নেকি?

মণ্টিক্রিষ্ট—হয়, চিঠিখনতো তাকে লেখিছে।

মাকু'ইছ—হয় তেনে, সেয়েই।

মণ্টিক্রিষ্ট—মহন্ত বুছেনিয়ে লেখিছে আপুনি হেনো মোৰ

ওচৰলৈ আপোনাৰ একমাত্ৰ হেৰোৰা পুতেকৰ খবৰ পাবৰ কাৰণে আহিছে?

মাকু'ইছ—হয় ডাঙৰীয়া।

মণ্টিক্রিষ্ট—লৰা কালতেই তেওঁ হেৰাল নেকি?

মাকু'ইছ—হয়, নিচেই লৰালি কালতে।

মণ্টিক্রিষ্ট—আপোনাৰ লৰাৰ নাম আন্দ্ৰিয়া নহয় নে?

মাকু'ইছ—হয় সেয়েই।

মণ্টিক্রিষ্ট—আন্দ্ৰিয়াক আমি এই ঘৰতে আনি থৈছো।

মাকু'ইছ—শত শত ধন্যবাদ।

মণ্টিক্রিষ্ট—মহন্ত বুছেনিয়ে আৰু লেখিছে যে আপুনি লৰালৰিকৈ আহিবলগীয়া হোৱাত বোলে একো আনিব

নোৰাবিলে। আপোনাৰ হেনো চল্লিশ হেজাৰ টকাৰ দৰ্কাৰ।

মাকু'ইছ—হয় ডাঙৰীয়া।

মন্টিক্রিষ্ট—বাক বৰ্ত্তমান এই চল্লিশ হেজাৰেৰে কাম চলাওক কোনোমতে। (মাকু'ইছে বিজুলি বেগে আহি টকা ধিনি ললে)

“মন্টিক্রিষ্টই মুখ চেপি হাঁহি হাঁহি কলে, আপুনি এতিয়া কিছুকাল পেৰিচ চহৰতেই থাকিব নেকি?”

মাকু'ইছ—হয় ডাঙৰীয়া, মোৰ তেনেকুৱাই ইচ্ছা।

মন্টিক্রিষ্ট—তেনে আপোনাৰ সাজপাৰ সলাব লাগিব নহয়!

মাকু'ইছ—কিয়, এই সাজপাৰ পিন্ধিলে নহব নেকি?

মন্টিক্রিষ্ট—নহয়, এই দেশৰ মাকু'ইছসকলে এনে সাজ নিপিন্ধে।

মাকু'ইছ—তেনে মই এতিয়া কি কৰো, মইতো আৰু সাজ অনা নাই।

মন্টিক্রিষ্ট—সেই বিষয়ে আপুনি ভাবিব নেলাগে। মই এতিয়াই আপোনাৰ কাৰণে উপযুক্ত সাজ পঠাই দিম।

মাকু'ইছ—আপুনি কেনে মহৎ!

মন্টিক্রিষ্ট—একো নহয়, মই মাত্ৰ মহন্ত বুছেনিৰ আদেশ হে পালন কৰিছো। অলপ বহক, মই এতিয়াই আপোনাৰ পুতেকক পঠাই দিছো। (এই বুলি মন্টিক্রিষ্ট বাহিৰৰ ফালে ওলাই যায়)।

ওচৰৰ ঘৰটোলৈ গৈ মন্টিক্রিষ্টই দেখিলে এজন সুন্দৰ ডেকা চেয়াৰ এখনত বহি আছে—ভৰিত চকচকীয়া জুতা, হাতত এডাল সোণেৰে বন্ধোৱা লাঠি। ডেকাই মন্টিক্রিষ্টক দেখি ঠিয় হ'ল।

মন্টিক্রিষ্ট—(ডেকাজনলৈ চাই) আপুনি অহা বাতৰি মই আগতেই পালো। কিন্তু মোৰহে অহা পলম হ'ল। ক্ষমা কৰিব।

ডেকা—আপুনিয়ৈ নেকি কাউন্ট মন্টিক্রিষ্ট?

মন্টিক্রিষ্ট—হয়, ময়েই।

ডেকা—মহন্ত বুছেনিয়ে আপোনালৈ এই চিঠিখন দি পঠাইছে।

মন্টিক্রিষ্ট—(চিঠিখনত অলপ চকু ফুৰাই) আপোনাৰ মাক ৰাজপুত্ৰী আন্দ্রিয়া কাভালক্লাস্তি নহয় জানো? আপুনি ইটালিৰ মাকু'ইছ বাৰ্ত্তোলোমিয়া কাভালক্লাস্তিৰ একমাত্ৰ পুতেক?

ডেকা—হয়, মহন্ত বুছেনিৰ মুখে জানিব পাৰিলো যে আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিলে মোৰ পিতাদেৱক দেখিবলৈ পাম।

মন্টিক্রিষ্ট—সঁচা, আপোনাৰ পিতাদেও বৰ্ত্তমান ইয়াতে।

ডেকা—সঁচা নেকি? কেনে ভাল খবৰ! অতি সৰুৰে পৰা দেউতাৰ লগত দেখা-দেখি নাই। এতিয়া বোধকৰো মোক চিনিকে নেপাব।

মন্টিক্রিষ্ট—নিশ্চয় পাব, ইযে তেজৰ টান।

ডেকা—ঠিকেই কৈছে। তেজৰ টান ঠিকেই আছে।

মণ্টিক্রিষ্ট—এতিয়া শুনক। আপুনি যিমান দিন পেৰিচ চহৰত থাকিব আপোনাৰ দেউতাকৰ পৰা মাহে পাঁচ হেজাৰ টকাকৈ পাই থাকিব।

ডেকা—তেনে পেৰিচ নেৰি মই স্বৰ্গ লৈও নেযাম।

মণ্টিক্রিষ্ট—এতিয়া আপুনি সোঁ ঘৰটোতে গৈ আপোনাৰ দেউতাকক দেখা কৰক গৈ।

ডেকা—(ঘৰটোৰ ভিতৰ সোমাই) দেউতা, দেউতা!

মাকু'ইছ—মোৰ সোণ, মোৰ বাছা, আজি ক'ত দিনৰ মূৰত তোমাক পাইছো, আইঐ দেহি।

ডেকা—(হঠাৎ ডিঙিৰ মাতটো সৰু কৰি) হেৰা কাভালক্লান্তি, মোৰ দেউতাৰ বাবটো লৈ তুমি কিমান টকা লাভ কৰিলা কোৰাছোন বাক?

মাকু'ইছ—(চক খাই) বাছা, পোনা, তোমাৰ কথাৰ অৰ্থ কি?

ডেকা—আৰু ভুৱা নধৰিবা দেই। তোমাৰ পুতেৰাৰ বাবটো লৈ মই পাম মাহে পাঁচ হেজাৰ আৰু তুমি মোৰ পিতাৰ বাবটো লৈ নিশ্চয় কিবা এটা ভাল দিহা কৰিছা।

মাকু'ইছ—(দীঘল হুনিয়াহ এটি মাৰি) ঠিক ধৰিছা।

ডেকা—কাউন্টৰ নিশ্চয় কিবা উদ্দেশ্য আছে, এনে কৰাত।

মাকু'ইছ—একো বুজিব নোৱাৰিছো অথন।

ডেকা—বুজাৰ কোনো আৱশ্যক নাই। মাহে ইমানখিনিকৈ টকা পালে আমি স্বয়ং ঈশ্বৰ হবলৈকো ৰাজী আছো আৰু চয়তান হবলৈও কোনো আপত্তি নাই।

মাকু'ইছ—তুমি ঠিকেই কৈছা। (ইতিমধ্যে কাউন্ট মণ্টিক্রিষ্ট আহি পায় আৰু পিতা-পুত্ৰৰ মুখ বন্ধ হয়)

মণ্টিক্রিষ্ট—এইবাৰ আপোনালোক নিজৰ নিজৰ হোটেললৈ উভতি যাব পাৰে। কিন্তু মনত ৰাখিব অহা শনিবাৰে মোৰ ইয়াত এখন ভোজ-সভাৰ আয়োজন কৰা হৈছে। এই চহৰৰ সকলো সম্ভ্ৰান্তলোককে নিমন্ত্ৰণ কৰা হৈছে। আপোনালোকৰো সেইদিনা নিমন্ত্ৰণ ব'ল।

চাৰি

শনিবাৰ সন্ধিয়ালৈ অলপ বাকী আছে।

মন্টিক্ৰিষ্ট—বেক্ৰেচিয়া, বেক্ৰেচিয়া।

বেক্ৰেচিয়া—হজুৰ।

মন্টিক্ৰিষ্ট—ভোজৰ ব্যৱস্থা কেনে হৈছে?

বেক্ৰেচিয়া—সকলো যোগাৰ হৈ গ'ল।

মন্টিক্ৰিষ্ট—বেচ কথা, আমি তেনে দুই এটা বাহিৰা কথা হব পাৰিম নে?

বেক্ৰেচিয়া—নিশ্চয় পাৰিব।

মন্টিক্ৰিষ্ট—তেনে তুমি কি কি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছা এটা এটাকৈ ক'ব পাৰিবানে?

বেক্ৰেচিয়া—কাৰ কথা আগে কম?

মন্টিক্ৰিষ্ট—বেৰণ ডাংলাৰৰ।

বেক্ৰেচিয়া—মানুহে ভাবে এওঁ টকা পয়চাৰ পাহাৰ। কিন্তু এইটো এটা জনৰবহে মাথোন। ফতকাৰ বজাৰত বহু টকা ঘাটি পৰাত এতিয়া তেওঁৰ অৱস্থা একেবাৰে শোচনীয় বুলিলেও হয়।

মন্টিক্ৰিষ্ট—সঁচা নেকি?

বেক্ৰেচিয়া—সেয়ে নহয় কি? তেওঁ বজাৰ শাসন সভাৰ সদস্য। দেশ বিদেশৰ টকাৰ বজাৰৰ খবৰৰ গোপনীয় টেলিগ্ৰাফ

যেতিয়া আহে সেই বাতৰিৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰি লাখ লাখ টকাৰ ফতকা খেলে নাইবা কোম্পানীৰ কাগজ কিনে। এইদৰে এখন ভুল টেলিগ্ৰাফ অহাৰ ফলত তেওঁৰ প্ৰায় দহ হেজাৰ টকা পানীত পৰিছে।

মন্টিক্ৰিষ্ট—সঁচা নেকি? সঁচা নেকি? তেনে টেলিগ্ৰাফত ভুল খবৰ আহিলেই আমাৰ বেৰণ চাহাব বিপদগ্ৰস্থ হয়!

বেক্ৰেচিয়া—হয় হজুৰ, এইবাৰ তেওঁ ভাল শিক্ষা পাইছে। ভবিষ্যতে আৰু কোনো কালে তেওঁ ফতকাৰ বজাৰ সজাবলৈ সাহস নকৰিব কিজানি।

মন্টিক্ৰিষ্ট—ভুল কৈছা বেক্ৰেচিয়া, তোমাৰ ভুল ধাৰণা। জুৰাৰী-বোৰ যিমানে হাৰে তিমানেই সিহঁতৰ ৰাগী বাঢ়িহে যায়। বাক, এইবোৰ কথা বাদ দিয়া। আৰু কি খবৰ আছে, কোৱা।

বেক্ৰেচিয়া—বেৰণ চাহাবে এতিয়া টকাৰ দুখটো পাতলাবলৈ ধনী জেঁৰাই এগৰাকী বিচাৰিছে।

মন্টিক্ৰিষ্ট—তাৰ মানে?

বেক্ৰেচিয়া—তেওঁৰ একমাত্ৰ জীয়াৰী ইউজিনক বিয়া দিবৰ কাৰণে ধনী পাত্ৰ এজন লাগে।

মন্টিক্ৰিষ্ট—(অলপ হাঁহি হাঁহি) ধনী পাত্ৰৰ অভাব কি? তাৰ পিচত আৰু কি কবা? ভিলফোৰ্টৰ বিষয়ে কিবা জানানে?

বেক্ৰেচিয়া—হয় জানো। তেওঁৰ প্ৰথম পৰিবাৰ মৰা গৈছে।

তেওঁৰ ফালৰ এটি মাত্ৰ ছোৱালী থাকিল। নাম
ভালেনটাইন। দ্বিতীয় পৰিবাৰৰ নাম হেলোইজ।
তেওঁৰ ফালৰ এটা লৰা আছে, নাম এডোৰ্ড—বয়সত
লৰা। হেলোইজে সতিনীয়েকৰ জায়েকক সমূলি
দেখিব নোৱাৰে।

মণ্টিক্রিষ্ট—কিয়, কিয়?

বেক্ৰেচিয়া—ভালেনটাইন তেওঁৰ ককাদেউতাক নেয়ভেঁয়ৰৰ ন লাখ
টকাৰ উত্তৰাধিকাৰিণী। তাৰ উপৰিও নিজৰ বুঢ়ীমাকৰ
পৰাও উত্তৰাধিকাৰিণী সূত্ৰে বহু সম্পত্তি লাভ কৰিছে।

মণ্টিক্রিষ্ট—তেওঁৰ বুঢ়ীমাকনো কোন?

বেক্ৰেচিয়া—মাৰ্চিয়নেছ চেণ্ট মেৰান।

মণ্টিক্রিষ্ট—তাৰ পিচত আৰু কি আছে কোৱা।

বেক্ৰেচিয়া—হজুৰে নো আৰু কি জানিব খোজে?

মণ্টিক্রিষ্ট—~~কনস্টান্টিনোপলৰ~~ পৰা মোৰ চিঠিখনৰ কিবা খবৰ
আহিছেনে? জেনিভাৰ শাসনকৰ্তা আলি পাচা কেনেকৈ
মৰা গ'ল সেইটো জানিব খোজো।

বেক্ৰেচিয়া—এতিয়াও কনস্টান্টিনোপলৰ কোনো খবৰ বাতৰি
অহা নাই।

মণ্টিক্রিষ্ট—ব'লা বেক্ৰেচিয়া, তলত গাড়ী চকাৰ শব্দ শুনিছো।
বোধহয় কোনো কোনো অতিথি আহিছেই।

পাঁচ

ভোজৰ অতিথিসকল যথা সময়ত আহি পালেহি। চহৰৰ
গণ্যমান্য লোকসকলৰ ভিতৰত ডাংলাৰ আৰু তেওঁৰ পৰিবাৰ,
কাউণ্ট মাৰ্চাফ, ভিলফোর্ট আৰু তেখেতৰ দ্বিতীয়পক্ষ পৰিবাৰ
আৰু পুতেক, শ্ৰীমতী হেলোইজ আৰু এডোৰ্ডকে আদি কৰি
সকলোবোৰ উপস্থিত। মাকু'ইছ কাতালক্লান্তি আৰু ৰাজপুত্ৰী
আন্দ্রিয়াও আহি পালেহি। মণ্টিক্রিষ্টৰ ঘৰৰ জাকজমক দেখি
সকলো অবাক। ফৰাচী ৰাজৰ অট্টালিকাও তাৰ লগত ফেৰ মৰা
টান।

অতিথিসকলে ইফালে সিফালে ঘূৰিপকি চাই আছে।
এনেতে ভিলফোর্টৰ পৰিবাৰ হেলোইজে মণ্টিক্রিষ্টক স্মিলিলে,
“কাউণ্ট, সোঁ আইনাৰ আলমিৰাটোত বহুত চিচি দেখা
পাইছো। সেইবোৰ কিহৰ চিচি?”

মণ্টিক্রিষ্ট—বিষৰ।

হেলোইজ—বিষৰ!

মণ্টিক্রিষ্ট—হয়, মই বিষ লৈ পৰীক্ষা কৰিবলৈ ভাল পাওঁ।

হেলোইজ—কি আচৰিত! ইটো মৰাত্মক বস্তু।

মণ্টিক্রিষ্ট—কোনো কোনোবোৰ অবশ্য মাৰাত্মক হয়। যেনে
—এই চিচিটো। ইয়াৰ এটা মাত্ৰ ফোটা এগিলাচ
পানীত মিহলাই খালেই মৃত্যু অনিবাৰ্য্য।

হেলোইজ—কি ভয়ানক কথা !

ঠিক এনে সময়তে ডাংলাৰ অহা শুনি মণ্টিক্ৰিষ্টই বিষৰ চিচিটো যথা স্থানত থলে ; কিন্তু লৰালৰিৰ কোবত আলমাৰীৰ চাবি বন্ধ কৰিবলৈ পাহৰি গ'ল। শ্ৰীমতী হেলোইজে চিচিবোৰৰ ফালে ৰ লাগি চাই ব'ল—এটা পুতলাৰ দৰে।

ডাংলাৰ—(মণ্টিক্ৰিষ্টৰ ফালে চাই) আপোনাৰ ঘৰত দুজন

অচিনাকী মানুহ দেখিছো। এওঁলোক নো কোন ?

মণ্টিক্ৰিষ্ট—আপুনি মাকু'ইছ কাভালক্লান্তিৰ কথা স্মৰিছে নেকি ? এওঁ হৈছে ইটালিৰ এক সম্ভ্ৰান্ত বংশৰ ল'ৰা। বছৰি আয় পাঁচ লাখ। শুনিছো এওঁ বোলে আপোনাৰ বেকত হিচাব খুলিছে।

ডাংলাৰ—ঠিক মনত পৰিছে এতিয়া হয়। আৰু সেই ডেকাজন কোন ?

মণ্টিক্ৰিষ্ট—এওঁ হৈছে মাকু'ইছৰে একমাত্র সন্তান—নাম শ্ৰীআন্দ্রিয়া। এওঁৰ কাৰণে উপযুক্ত পাত্ৰী বিচাৰি মাকু'ইছ ইয়ালৈ আহিছে।

ডাংলাৰ—সঁচা নেকি ? তেনে এওঁলোকৰ লগত দু আধাৰ কথা হোৱাৰ স্মযোগ পালে বৰ ৰং পাম।

মণ্টিক্ৰিষ্ট—ব'লক, এতিয়াই চিনাকী কৰাই দিম।

এনেতে আহাৰৰ ঘণ্টা বাজিলত অতিথিসকল ভোজ-সভাৰ ফালে আগ বাঢ়িব ধৰিলে। তেতিয়া মণ্টিক্ৰিষ্টৰ মনত পৰিল বিষৰ চিচি থকা আলমিৰাত চাবি দিয়া নহল। তালৈ গৈ চাবি

দিয়াৰ লগে লগে দেখিবলৈ পালে নীল ৰঙৰ চিচিটো নাই। তেতিয়াই মণ্টিক্ৰিষ্টৰ মনত খেলালে আৰু কলে, 'মই মানুহ ঠিকেই চিনিছো। হে ভগবান, মানুহ তোমাবেই হাতৰ খেলাৰ বস্তু। মোৰ ইয়াত কোনো দোষ নাই।'

ইতিমধ্যে অতিথিসকলে ভোজৰ আয়োজন দেখি অবাক। এনে ধৰণৰ ভোজ কল্পনাৰ বাহিৰ। কোনো কাঁহী সোণৰ, কোনোখন হয় ৰূপৰ, কোনোখন হয়তো আন এবিধ দুৰ্লভ ধাতুৰ ! বিধ বিধ ৰকমৰ মাছ, মাংস, ফল-মূল ; কোনোবোৰৰ জন্ম চীন দেশত, কোনোবোৰৰ জাপানত, কোনোবোৰৰ হয়তো ফৰাচী, ইংলণ্ড, জাৰ্মেনী ইত্যাদি যিবোৰৰ নাম পৰ্য্যন্ত কোনোৱে নেজানে। অতিথিসকলে ইটোৱে সিটোৱে কোৱা-মেলা কৰিব ধৰিলে যে এই ভোজত চল্লিশ পঞ্চাশ হেজাৰৰ কম খৰছ নহব।

মণ্টিক্ৰিষ্টৰ বিশেষ মন আকৰ্ষণ কৰিলে মাকু'ইছ কাভালক্লান্তি বহিছে ডাংলাৰৰ ওচৰত, আৰু আন্দ্রিয়া বহিছে ইউজিনৰ ওচৰত। বাপেক আৰু পুতেক মিলি বেচ আনন্দ উপভোগ কৰিব ধৰিছে।

ছয়

মাত্র কেইদিনমান পিচৰ ঘটনাৱলী। গাওঁখনৰ নাম লিনাচ। তাৰে অলপ দূৰতে এটা পাহাৰৰ ওপৰত আছে এটি টেলিগ্ৰাফ অফিচ। এদিন সন্ধিয়া সেই অফিচৰ ভিতৰৰ পৰা কাউণ্ট মণিক্ৰিষ্টক এজন বুঢ়া মানুহৰ লগত ওলাই অহা দেখা গ'ল।

বুঢ়াই মণিক্ৰিষ্টক কৈছিল, “ডাঙৰীয়া এনে ভুল টেলিগ্ৰাফ পঠালে মোৰ আৰু চাকৰি বাকৰি নেথাকিব।”

মণিক্ৰিষ্ট—আপুনি কিমান দৰ্ম্মহা পায়?

বুঢ়া—মাহিলি এশ।

মণিক্ৰিষ্ট—মাত্র এশ! (নোট এজাপ উলিয়াই) বাক এই টকা-খিনি লওক আৰু বেঙ্কত জমা থকগৈ। ইয়াৰ পৰা আপোনাৰ মাহিলি সূত হ'ব এশ পঞ্চাশ টকা। আৰু কিবা আপত্তি আছে নেকি?

বুঢ়া—ডাঙৰীয়া, আপোনাৰ এনে অনুগ্ৰহৰ পিচত মোৰ আৰু কি আপত্তি থাকিব পাৰে!

মণিক্ৰিষ্টই তাত আৰু অলপো পলম নকৰিলে। পেৰিচ চহৰৰ নিজৰ বহালৈ উভতি আহোঁতেই বেক্ৰেচিয়াই বিজুলী বেগে আহি কলে, “হজুৰ শুনিছেনে?”

মণিক্ৰিষ্ট—বিষয়টো কি?

বেক্ৰেচিয়া—ভিলফোর্টৰ গাড়ী ভয়ানক দুৰ্ঘটনা!

মণিক্ৰিষ্ট—দুৰ্ঘটনা!

বেক্ৰেচিয়া—হয় হজুৰ, ভিলফোর্টৰ পূৰ্বপক্ষৰ শাহ্বেক আৰু শাহ্বেক হঠাৎ মৰা পৰিছে।

মণিক্ৰিষ্ট—কেনেকৈ?

বেক্ৰেচিয়া—সেইটো কেওৰে কব নোৱাৰে, মাত্র সকলোৰে এক মত যে এইটো এটা বহুসংজনক ঘটনা।

মণিক্ৰিষ্ট—তেওঁলোকৰ মৃত্যু নিজ ঘৰতেই ঘটিছেনে আন কোনো ঠাইত?

বেক্ৰেচিয়া—নিজৰ ঘৰত নহয়। তেওঁলোক কেইদিনমানৰ কাৰণে নাতিনীয়েকক চাবলৈ জী-জোঁৱাইৰ ঘৰলৈ গৈছিল।

মণিক্ৰিষ্ট—তেনে ভিলফোর্টৰ জীয়েক ভালেদুটাইনেই বুঢ়ী-মাকৰ সম্পত্তি পাব।

বেক্ৰেচিয়া—হয়, হজুৰ।

মণিক্ৰিষ্ট—আৰু কিবা খবৰ আছেনেকি?

বেক্ৰেচিয়া—ৰাজপুত্ৰী আন্দ্ৰিয়াৰ লগত বেৰণ ডাংলাৰৰ বিয়াৰ বন্দবস্ত পকা হৈ গ'ল। এই বাতৰিটি আপোনাক দিবৰ কাৰণে বেৰণ ডাংলাৰ আপোনাৰ ওচৰলৈ নিজেই আহিছিল; কিন্তু সেই সময়ত আপুনি নাছিল।

মণিক্ৰিষ্ট—কি অদ্ভুত কথা—কোনোৰ মৃত্যু, কোনোৰ আকৌ বিবাহ আৰু কোনোৰে হয়তো সম্পত্তিকে লাভ কৰিছে, নহয়নে বাক বেক্ৰেচিয়া?

বেক্রেচিয়া—কনস্তান্তিনোপলৰ পৰা হজুৰলৈ এখন চিঠি আহিছে, বোধহয় হজুৰৰ চিঠিৰ উত্তৰ।

মণ্টিক্রিষ্ট—কতা, চাওঁ দিয়াছোন।

কাগজখন মণ্টিক্রিষ্টই অতি আগ্ৰহেৰে পঢ়িলে। অলপ পাচতেই কিবা এটি ভাবি চাই বেক্রেচিয়াক কাগজ-কলম আনিবলৈ আদেশ দিলে। কাগজত লিখা কথাখিনি তলত দিয়া হ'ল।

“সম্প্ৰতি কনস্তান্তিনোপলৰ পৰা যি বাতৰি আহিছে গোটেই ফৰাচী জাতিৰ কাৰণে ই অপমানজনক।

জেনিভাৰ বিখ্যাত আলি পাচাই ফাৰ্ণাণ্ড নামৰ এজন ফৰাচী সেনাধ্যক্ষক নিজৰ সেনাপতি পদত নিযুক্ত কৰিছে। এই ফাৰ্ণাণ্ডেই এদিন বিশ্বাস-ঘাতকতা কৰি আলি পাচাক শত্ৰুৰ হাতত সমৰ্পণ কৰি তেওঁৰ পৰিবার আৰু জীয়েকক দাস ব্যৱসায়ীৰ ওচৰত বেচি বহুত সম্পত্তি লাভ কৰে আৰু ফৰাচীলৈ পলাই আহে। এই বিশ্বাসঘাতক ফাৰ্ণাণ্ডে এতিয়া ফৰাচী সৈন্যদলৰ লেফটেনেণ্ট জেনেৰেল উপাধি লৈ এতিয়া নাম হল কাউণ্ট অফ্ মাৰ্চাফ।”

মণ্টিক্রিষ্টই চিঠিখন বেক্রেচিয়াৰ হাতত দিলে আৰু কলে, “এই বাতৰিটো যেন কাইলৈৰ বাতৰি কাকতত প্ৰকাশ হয় তাৰে ব্যৱস্থা কৰিবা।” বেক্রেচিয়া যোৱাৰ পিচতে আন্দ্ৰিয়া আহি পালেহি।

মণ্টিক্রিষ্ট—আন্দ্ৰিয়া, আপোনাৰ সৌভাগ্যৰ বাতৰি পাইছো।

আন্দ্ৰিয়া—এই সকলো আপোনাৰ অনুগ্ৰহৰ ফল মাত্ৰ।

মণ্টিক্রিষ্ট—বিবাহৰ দিন ?

আন্দ্ৰিয়া—অহা সপ্তাহৰ শনিবাৰে।

মণ্টিক্রিষ্ট—তেনে আৰু দহ দিন মাত্ৰ বাকী।

আন্দ্ৰিয়া—হয়, ডাঙৰীয়া।

মণ্টিক্রিষ্ট—মোৰ লগত আৰু কিবা কথা আছিল নেকি ?

আন্দ্ৰিয়া—হয় ডাঙৰীয়া, বিয়াৰ খবৰ অলপ অচৰপ।

মণ্টিক্রিষ্ট—অ' ঠিক কথা, কিমান দিলে হ'ব ?

আন্দ্ৰিয়া—পাঁচ হেজাৰ মান হলে কোনো মতে চলিব।

মণ্টিক্রিষ্ট—বাৰু, কাইলৈ পুৱা।

সাত

ঘটনার পিচত ঘটনা

তার পিচত সাত দিনৰ ভিতৰতে ওপৰা উপৰিকৈ ঘটিল কেইটামান ভয়ঙ্কৰ ঘটনা।

বেৰণ ডাংলাৰৰ ওপৰত পৰিল শনিৰ দৃষ্টি—ফতকাৰ বজাৰত তেওঁৰ বাৰ লাখ টকা হানি।

কাউণ্ট অফ্ মাৰ্চাফ'ক কিবা এটা অনায়াস কামত লিপ্ত থকা বুলি জানিব পাৰি ফৰাচী ৰাজে তেওঁৰ উপাধি বাতিল কৰে আৰু লেফটেনাণ্ট জেনেৰেল পদটোও কাটি লয়। এই অপমান অসহ্য হোৱাত কাউণ্টে আত্মহত্যা কৰিবলৈ বাধ্য হয়।

পুলিচে হঠাৎ আন্দ্রিয়াক এজন হত্যাকাৰী আৰু জেইলৰ পৰা **পলাই অহা বুলি** গ্ৰেপ্তাৰ কৰে। মাকু'ইচ কাভালক্লান্তিৰ আৰু কোনো খবৰেই নাই।

তাৰ পিচত শুনা গ'ল বেৰণ ডাংলাৰে বেঙ্ক বন্ধ কৰি ভালেখিনি টকা লৈ পেৰিচ চহৰৰ পৰা অদৃশ্য হৈছে। কোনো কোনোৰে তেওঁক ইটালীৰ ফালে যোৱা দেখিছে।

ভিলফোর্টৰ ঘৰত আৰু এটি দুৰ্ঘটনা—জীয়েক ভালেৰ্টাইনৰ হঠাৎ অস্থখ হয়। ডাক্তৰে বিষ প্ৰয়োগ কৰা বুলি সন্দেহ কৰে। পুলিচৰ তদন্তত প্ৰকাশ পোৱা গৈছে যে মাকু'ইচ আৰু মাৰ্চিয়নেচ চেণ্ট মেৰানো একে কাৰণতে মৰা গৈছে।

শ্ৰীমতী হেলোইজকে পুলিচে সন্দেহ কৰে—নিজৰ পুতেকক সকলো সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰী কৰিবৰ অৰ্থে এইদৰে সকলোকে আঁতৰোৱাৰ ব্যৱস্থা মাত্ৰ। কিন্তু ধৰা পৰাৰ আগতে বিষ খাই মৰি আইনক ফাঁকি দিয়ে। ইফালে ভিলফোর্ট শোকত মতলীয়া হৈ পগলাখানালৈ যাবলগীয়া হয়।

মণ্টিক্রিষ্টই নিজে নিজে কবলৈ ধৰিলে, “ইমান দিনৰ মূৰত মোৰ আকাঙ্ক্ষা পূৰ্ণ হ'ল। মোৰ জীৱন যি সকলে মৰুভূমিত পৰিণত কৰিছিল আজি সিহঁতৰো সুখৰ সংসাৰ ছাবখাৰ হৈ গ'ল আৰু ময়ো কৰিলো মোৰ প্ৰতিজ্ঞা ৰক্ষা। কিন্তু মই কোন, মইতো সামান্য এটি প্ৰাণী। সকলো ঈশ্বৰৰে লীলা, মই মাত্ৰ তেওঁৰ আদেশহে পালিছো। (তাৰ পিচত বেক্ৰেচিয়াক মাতে)

মণ্টিক্রিষ্ট—বেক্ৰেচিয়া, বেক্ৰেচিয়া।

বেক্ৰেচিয়া—হজুৰ।

মণ্টিক্রিষ্ট—ইটালীৰ বিখ্যাত ডকাইত লুই ভাম্পাক চিনি পোৱানে?

বেক্ৰেচিয়া—হয় হজুৰ, চিনো। ভাম্পাই আপোনাকতো দেৱতাৰ দৰে ভক্তি কৰে। তেওঁক আপুনি এবাৰ মৃত্যুদণ্ডৰ পৰা ৰক্ষা কৰা নাইনে?

মণ্টিক্রিষ্ট—তুমি এতিয়া ইটালীৰ ফালে যোৱা। তাৰ পিচত তুমি ভাম্পাৰ লগত দেখা কৰিব লাগিব।

বেক্ৰেচিয়া—তাৰ পিচত?

মণ্টিক্রিষ্ট—বেৰণ ডাংলাৰে বেঙ্কৰ বহু টকা লৈ ইটালীৰ ফালে

পলায়ন কৰিছে। তেওঁ নিশ্চয় বোমলৈ গৈছে।

ভাস্পাৰ সহায়েৰে তাৰ দফা শেষ কৰিব লাগিব।

বেক্রেচিয়া—ভাস্পাক কি কবলৈ আদেশ দিয়ে ?

মণ্টিক্রিষ্ট—কবা তেওঁ যেন ডাংলাৰৰ পৰা সকলো বস্তু কাটি

লয় আৰু কবা যে সি মোৰ মহা শত্ৰু।

বেক্রেচিয়া—তাৰ পিচত মই আকৌ আপোনাৰ ওচৰলৈ উভতি

আহিম নেকি ?

মণ্টিক্রিষ্ট—নেলাগে, বেক্রেচিয়া। মোৰ পেৰিচ চহৰৰ কাম

এতিয়া শেষ হৈ গ'ল। মই এতিয়া কোনো এখন

বিশেষ দেশৰ মানুহ নহওঁ। মই এতিয়া গোটেই

পৃথিৱীৰে মানুহ।

বেক্রেচিয়া—তেনে ছজুৰক আৰু দেখা নেপাওঁ নেকি ?

মণ্টিক্রিষ্ট—নিশ্চয় পাবা।

বেক্রেচিয়া—ক'ত ?

মণ্টিক্রিষ্ট—মণ্টিক্রিষ্টৰ দ্বীপত।

—শেষ—